

Islamiskt familjeliv

av

S. S. Akhtar Rizvi

FÖRORD

Kanske kan den här lilla boken vara en aha-upplevelse för den svenske läsaren. I vart fall måste den te sig mycket sällsam för de flesta, eftersom den representerar synsätt som skiljer sig avsevärt från dem som kännetecknar det svenska samhället. Den kan te sig svår att förstå, så några ord till inledning lär behövas.

Religionssociologiska undersökningar från de senaste åren har visat att majoriteten av Sveriges folk inte alls tror på Gud, eller åtminstone finner hypotesen om tillvarons urgrund som en personlig makt ganska tvivelaktig; och än mer så föreställningen om att vissa människor, profeter, varit Guds språkrör, med anspråk på ofelbar auktoritet. Men det finns människor som uppfattar Guds-hypotesen som en mer eller mindre självklar utgångspunkt för sitt resonemang, något som inte på allvar sätts i fråga. Det förekommer nog också i den svenska debatten. Men i boken möter också annat som ter sig egendomligt för svensken i gemen. Det är själva religionsbegreppet, den föreställning om religionens funktion och kompetensområde, som återspeglas i framställningen.

Den i Sverige förhärskande uppfattningen, som vi återfinner också i lagstiftningen om religionsfrihet, är att religion innebär individens reflexion över och upplevelse av sin existens, livsåskådning, och den på personlig övertygelse valda etiken. Religionen är till själva sitt väsen en privatsak, även om den har sociala konsekvenser. den är individens eget fria val, och religionstillhörighet får därför överhuvud inte registreras av några myndigheter.

Här möter vi nu ett annat religionsbegrepp: Religionen uppfattas som ett regelsystem, ett livsmönster utformat i konkreta regler, som då tänks ha giltighet i absolut mening, som ett slags juridiskt system, giltigt även oberoende av individens personliga uppfattning. Detta förklarar en del egendomligheter i bokens resonemang, särskilt att författaren jämför islams regler med olika länders (sekulära) lagstiftning. Han gör alltså inte den bland oss vanliga skillnaden mellan etik (individual- och socialetik) och dess normer och regler, och juridiken (i betydelsen samhällets stiftade lagar). Religionen uppfattas här i stället som ett regelsystem av Gud givet och påbjudet, och som då författaren hävdar samtidigt är en samhällsordning. Han uppfattar inte, som vi vanligen gör, en begreppslig skillnad mellan å ena sidan distinktionen moraliskt-omoraliskt och å andra sidan distinktionen lagligt-olagligt.

Den uppfattningen står alltså i strid med grundläggande värdering i det svenska samhället idag, nämligen att lagstiftningen har sin enda grund i folkviljan, den princip som innebär att en lag får sin giltighet genom att den antagits i demokratisk ordning och har opinionsmässigt stöd i befolkningens majoritet. Och eftersom i Sverige endast en minoritet är gudstroende, och individerna i denna minoritet dessutom är av mycket olika åsikter om religiös praxis och i etiska frågor, kan ett religiöst regelsystem inte ha giltighet annat än för den enskilde troende individen

eller gruppen. Lagstiftningen ses därför med nödvändighet som sekulär och av tillfällighetskaraktär. en lag stiftas när den behövs och har opinionens stöd, avskaffas när så inte är fallet.

I den här boken är utgångspunkten en annan. Författaren utgår från att Guds regler redan finns, den evigt giltiga Guds Shari'a, som en färdig, harmonisk och odiskutabel helhet.

Det är inte folkets suveränitet, utan Guds. Det innebär då också att man förutsätter att människor tillhörande samma religion (eller madhhab, "rättsskola"), utgör en jurisdiktionell enhet. Det svenska religionsbegreppet förutsätter däremot likhet inför lagen, dvs att samma lagar gäller för alla, oberoende av religionstillhörighet, och att lagarna därför måste, dels vara sekulära, dels inte vara heltäckande, utan lämna ett så stort utrymme som ur samhällssynpunkt är lämpligt fritt och oreglerat för individens personliga liv. Inom denna "fria sektor" har religionerna sitt funktionsområde. Religionernas företrädare och auktoriteter kan då ha en rådgivande funktion, men de har ingen jurisdiktionsrätt. I religiösa frågor är varje enskild individ suverän.

Detta religionsbegrepp som kännetecknar den svenska samhällssynen och lagstiftningen har vissa sociologiska förutsättningar.

Vi kan notera att bokens författare ser samhällets grund som baserat på familjen, och inte byggt på individen. Individen har sin trygghet som en del av familjen, med plikter och förmåner reglerade i Shari'a. Mot detta står den uppfattning som är normerande i det nutida svenska samhället, att staten och kommunen ska etablera ett "skyddsnet" (välfärdssamhället) som frigör individen från att vara beroende av familjen (eller av den religiösa gemenskapen).

På några punkter kan man se att boken har tillkommit på den indiska subkontinenten, och att problematiken gäller de speciella samhällsförhållandena där. Man kan också se att den står i den shiitisk-islamiska traditionen: Ali ibn Abi Talib och de övriga av de 12 imamerna återopas som normerande auktoriteter, och betydelsen av Ahl al-Bayt, "Husets folk", dvs Muhammeds nära anhöriga, betonas. Men detta innebär inte att den innehållsligt skulle vara så präglad av detta. Tvärtom, den är mycket representativ för den argumentering som finns i mängder av litteratur inom de islamistiska rörelserna idag.

Men man måste också konstatera att resonemangen möter starkt motstånd från anhängare av laicism och sekularism, också i den muslimska världen. Innehållet är inte okontroversiellt i den inomislamiska debatten.

Ett karakteristiskt drag är den apologetiska metoden, där man resonerar utifrån begreppet Din al-fitra, "religio naturalis":

Islam är "den naturliga religionen", dess regler stämmer överens med människans sanna natur. I boken ser vi detta särskilt i argumenteringen för de skilda reglerna för män och kvinnor och för deras olika funktioner socialt; männen med sin "förnufts natur" i samhälls- och förvärvslivet, kvinnan med sitt moderskap och sin "känslonatur" med barnen i hemmet.

Detta är det naturliga, säger författaren, men han går ett steg längre: Det "naturliga" är det normerande, dvs är giltig regel, oberoende av individens egna preferenser. Har den gudomliga Shari'a olika plikter och förmåner för män och kvinnor, så motsvarar det en skillnad i naturen mellan de två.

Kvinnans rättigheter är inte vad hon själv vill, utan vad Gud (och därmed naturen) vill. Detta innebär att ordet "rättighet" (haqiqa) har en annan mening än vad ordet har den svenska debatten.

Religionens regler ses som en komplettering och styrning av det i naturen givna, dvs människans naturliga instinkter.

Också detta är ett tänkesätt som radikalt skiljer sig från den europeiska idéhistoriska traditionen, där man gör en skarp åtskillnad mellan "naturlig religion" (religio naturalis) och "uppenbarelsereigion" (eller "profetisk religion").

Här identifierar man istället de två med varandra. Den naturliga religionen och den uppenbarade religionen är identiska. Också här ser vi att själva religionsbegreppet är ett annat än det vi är vana vid och skillnaden i synsätt betydligt större än vad författaren har kunnat tänka sig.

Olikheterna gäller inte bara de frågor och problemställningar som boken faktiskt tar upp till diskussion, utan också själva premisserna, de grundläggande föreställningarna som vi gärna uppfattar som självklara eller allmänmänskliga.

Jan Hjärpe

I Guds namn

Förord:

Boken "Familjeliv i Islam" behandlar ett konkret ämne i den islamiska läran och är ett försök från A.F.I.U att öka insikten om den islamiska läran i Sverige. Nu när antalet muslimer ökar i Sverige är denna bok en bra vägledning för den utomstående i muslimens vardagsfrågor. Det är vår fulla övertygelse att det framför allt är med kunskapens hjälp man kan bekämpa fördomar mot andra kulturer. Böcker skrivna av muslimer är i många avseenden bättre än de som är skrivna av personer som ej är insatta i den islamiska läran.

När man skriver och talar om den islamiska litteraturen väljer man sekulära författare och deras alster. Dessa är i gemen sekularister och starkt kritiska mot Islam. Det är i och för sig inte så konstigt för en muslim att konstatera detta. Man har under århundraden varit utsatta för kolonialism och kulturimperialism. En "bra" muslim i västerlandets ögon är den som förnekar sitt ursprung och sina rötter och efterapar de västerländska idealen.

Det är inte ovanligt att man i västerländskt tänkande på ett tidigt stadium bestämmer vad som är "bra" och vad som är "dåligt"!. Detta tänkande återspeglas även i synen på Islam. Från att till en början helt ha avvisat Islam har man kommit till ett stadium där man skiljer mellan ett "bra" och ett "dåligt" Islam.

Med det "goda" Islam menar man då vad man skulle kunna kalla det klassiska Islam d v s det som återfinns i historieböckerna" arkitekturen konsten och ritualerna.

Den andra typen av Islam som man talar om är den samtida Islam. På något sätt tycks denna samtida Islam, i västerländsk terminologi, ha blivit likställd med det onda. Denna "onda" Islam har också en rad beteckningar, däribland, fundamentalism. Medan den "goda" och förgångna Islam lovordas och sägs ha varit tolerant, utmålas den samtida Islam som intolerant och ond.

Det är vår förhoppning att denna bok skall bidra till att kunna överbrygga en del av de missuppfattningar och fördomar som finns runt Islam.

Till sist vill jag tacka alla som har bidragit till att boken översatts till svenska och nu ges ut.

Hasan R.A

DEL ETT

FAMILJEN

1. VIKTEN AV FAMILJELAGSTIFTNING

Ett sensibelt och välbalanserat familjesystem är själva grunden för ett lyckligt liv. Det utgör i själva verket en förutsättning för civilisationens framsteg. Religionen för människorna närmare Allah. Därför måste den skapa en atmosfär som leder fram mot detta ideal; i annat fall kan den aldrig nå sitt mål. Ingen religion kan betraktas som fullbordad om den inte har en väldefinierad lagstiftning för familjelivet - en kodex som uttryckligen anger varje familjemedlems exakta roll och ansvarsområde. Familjen är en hårt sammanbunden enhet i samhället och denna närrelation skapar en uppenbar fara för slitningar och konflikter, såvida inte varje familjemedlem i otvetydiga och distinkta ordalag fått veta sina respektive plikter och rättigheter.

Om en religion blundar för de intrikata familjeproblemen kommer dess anhängare att förr eller senare revoltera mot den och denna revolt sveper med nödvändighet med sig och tillintetgör alla trossatser. Orsaken är uppenbar: den rådande ordningen och det sociala systemet kan aldrig vara i harmoni med en sådan religion och påverkan från detta oharmoniska samhälle måste gradvis föra människorna längre och längre ifrån religionen. Slutligen inträder det stadium då religionen inte har mer än en ceremoniell funktion - med ringa eller inget inflytande på levnadssättet i sig.

Ett gott exempel på detta är Kristendomen, som ignorerade människans naturliga behov, i det den lovprisade celibatet. Många hängivna och nitiska kristna försökte leva upp till detta ideal. Munkar och nunnor isolerade sig i kloster. Under en kort tid fungerade detta system bra, sedan tog naturen sin hämnd; munkar och abbotar utvecklade idén att de var Kristi ställföreträdare - och nunnorna gavs titeln "Kristi Brud". Med lättat samvete förvandlade de så klostren till centra för sexuell frigjordhet.

Naturen kan jämföras med en stålfjäder som, när den pressas ner, hoppar tillbaka med samma kraft. När den tog sin hämnd på de kristna, förvandlade den de kristna samhällena till de mest kravlösa, sexuellt lössläppta och odisciplinerade som världen någonsin skådat.

Detta händer när en religion inte är i konformitet med naturen och när religionens ledare tror att det är fullt tillräckligt med att säga "Älska din nästa" utan att tala om för dem hur.

2. ISLAM OCH FAMILJESYSTEMET

Islam är den slutgiltiga religionen och har den mest fulländade shari'ah (uppenbarad lag). En fördomsfri betraktare kan inte undgå att erkänna den jämvikt som uppnåtts genom balansen mellan kroppens och själens behov och dess vägledning ifråga om livet i denna värld och lär om livet i det Tillkommande.

Islam är det Ledljus som med klarhet belyser varje vändpunkt på människans levnadsstig. Det är den perfekta shari'ah, som inte har förbisett något mänskligt behov.

Vad familjelivet beträffar, ser vi att Islam har rätt ut varje problem som kan uppstå inom familjen - och det med sådan smidighet att man måste tillstå att de inte kunde ha lösts på ett bättre sätt.

Man kan inte annat än förbluffas av den attityd en del kristna skribenter intagit gentemot Islam. Man får uppfattningen att de måste lida mindervärdeskomplex när de tar sig till att jämföra shari'ah med deras egen religion som inte har någon shari'ah alls. Därför försöker de göra gällande att

shari'ah's fulländning i själva verket är en "tillbakagång" och att de islamiska lärornas moraliska standard inte är lika hög som Kristendomens.

3. FAMILJENS BYGGSTENAR

I varje familj finns personer utan vilka en familj inte kan betraktas som komplett. En människa är avlad av en far och en mor, föräldrarna ser till sitt barn och uppfostrar det. Barnet växer upp och förenas i sin tur med en make eller maka i äktenskapets gyllene boja. Sedan bildar detta par sin egen familj. Vi kan således säga att de personer som utgör familjens byggstenar är fadern, modern, barnet, man och hustru.

I en del familjer behövs hjälp med hushållssysslorna; därför har Islam fogat också "tjänarna" till denna lista.

4. KLANSYSTEM OCH ENFAMILJ SYSTEM

Inom sociologin indelar man de förekommande familjesystemen i två huvudgrupper: klansystemet och enfamilj systemet.

Klansystemet: Detta system innebär att alla medlemmar i en "klan":

-far, son, bror, syster, farbror, brorson etc., lever tillsammans. Den enskilde individens inkomst betraktas inte som dennes personliga tillgångar utan tillhör familjen gemensamt och alla familjemedlemmars utgifter täcks av familjens sammantagna, gemensamma inkomst.

Enfamiljssystemet: Inom detta system är var och en ansvarig endast för sin egen närmaste familj. Den enskilde individens inkomster tillhör honom eller henne och inte familjen som helhet.

Den hinduiska familjen är en klanfamilj medan i arabvärlden en familjssystemet råder. Kanske är det av denna anledning som kusiner kallas "bröder" och "systrar" i Indien, medan de i arabvärlden är blott och bart söner och döttrar till faster och farbror respektive morbror och moster.

Kanske är det också beroende på detta system som kusiner inom hinduismen faller inom ramen för det "förbjudna", d v s att kusiner inte får gifta sig med varandra. Inom Islam däremot, finns inget sådant förbud.

Båda dessa system är emellertid mycket gamla och har bägge sina fördelar såväl som nackdelar.

Klansystemet: För och nackdelar

Klansystemet är ett mycket gott exempel på humanism, välvilja, ömsesidigt förtroende och samarbete.

Medlemmarna av en familj eller klan är grenar från samma rot. Det är bara naturligt att de ska utgöra en enhet också i hushållets skötsel och i familjelivet. Denna "samhörighet" förutsätts skapa lycka och sinnesfrid.

Detta system utgör dessutom en garanti för att de familjemedlemmar som av en eller annan anledning inte är i stånd att förtjäna sitt eget uppehälle inte ställs inför utblotning och fattigdom

och därför, tack vare detta system, besparas vanheder och oro. Detta system fungerar som ett försäkringsbolag vilket åtar sig allt ansvar vid individens ålderdom, arbetslöshet och sjukdom och familjens medlemmar behöver inte känna någon oro för morgondagen.

Så långt om systemets fördelar. Ironiskt nog ger just dessa fördelar också upphov till dess nackdelar. Den bekymmerslöshet som klansystemet skapar kan missbrukas av skrupellösa människor. Om en familjemedlem är lat, finner han det vara enkelt nog att leva på frukterna av andras arbete; han lär sig aldrig inse vikten av att förtjäna sitt eget levebröd. När han väl fått smak på denna livsstil, kommer han att finna på många ursäkter för att slippa arbeta. Varför skulle han, när allt kommer omkring, anstränga sig när det finns andra som är beredda att ta hans bördor på sina axlar?

Såvida man inte kan fås att inse att man faktiskt inte kan utnyttja andra på detta sätt, kommer man aldrig att göra några verkliga ansträngningar för att klara sin egen försörjning. Inte heller är det troligt att man lär sig känna skam för sitt parasitära leverne.

Vidare tar detta system död på ambitionen att arbeta hårdare. Om en man anstränger sig till det yttersta och genom denna strävan skaffar sig högre inkomster bör följaktligen hans levnadsstandard bli mycket högre än för den person som tjänar mindre. Om en man tjänar dubbelt så mycket som sin broder, säger sunda förnuftet att deras levnadsstandard måste skilja sig i motsvarande grad. Men klansystemet tillåter inte detta och drivkraften till att anstränga sig mer för att tjäna mer dör.

Den allvarligaste bristen med detta system är att den i stället för att skapa harmoni, kärlek och tillit inom familjen (som den förutsättes göra) blir huvudorsak till stridigheter i hushållet. När en man arbetar hårt för att klara klanens uppgifter medan hans bror nyttjar sin tid till att planlöst driva omkring på gatorna; eller när han kämpar för att tjäna så mycket pengar som möjligt medan hans bror kastar bort sina chanser till avancemang, kommer den misstämning i familjerelationerna som resulterar därav att trotsa all beskrivning. Familjemedlemmarna börjar hata varandra, deras ilska flammar upp vid minsta anledning; misstänksamhet, vrede och hat kommer att ersätta tilliten, kärleken och lyckan. Hemmets atmosfär förvandlas gradvis till ett veritabelt helvete och så småningom kommer den tidpunkt då separation är det enda botemedel som återstår.

Enfamiljssystem: Dess för och nackdelar

Enfamiljssystemet har inte de nackdelar som nämnts härövan ifråga om klansystemet; inte heller har det dess fördelar.

Att leva skild från sina släktingar kan lätt döda de finaste mänskliga instinkterna. Ett sådant system bäddar för själviskhet och gemenhet.

Den som betraktar mänskligheten såsom upphöjd på en hög piedestal, känner att alla människor är som lemmarna på en enda kropp mänsklighetens; men enfamiljssystemet gör bröder till främlingar som kan träffas flera gånger om dagen men ändå inte bryr sig om varandra.

5. DET ISLAMISKA SAMHÄLLSSYSTEMETS VISHET

Låt oss nu se på det visa system som råder inom Islam. Vi finner att Islam har utstakat en mycket rak väg - och detta med sådan smidighet att den som vandrar denna väg kan åtnjuta bägge här beskrivna systemens fördelar och ändå inte belastas av någondera systemets komplikationer. Hur kan detta komma sig?

Islam avlägsnade grundorsaken till letargi genom att fastslå att var och en är ekonomiskt ansvarig för dem som är beroende av honom; ingen har rätt att lägga försörjningsbördan för exempelvis sina barn på andra släktingars axlar. på detta sätt undvek man klansystemets oönskade effekter. på samma gång undeströks vikten av att "hålla familjebanden intakta". Detta förhindrade självskheten att få fritt utlopp och att människor skulle ta avstånd från sitt eget kött och bröd.

6. PERSONER I BEROENDESTÄLLNING

Personer i beroendeställning (för vilka försörjningsansvaret var ovillkorligt) hade begränsad definition:

al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h)¹ sade:

Sätten att spendera sina tillgångar är inalles tjugofyra... Sålunda är de fem sätt på vilka det är ett måste (wajib) att spendera pengar följande: Utgifter för försörjning av de som är i beroendeställning, av sina barn, sin fader och moder, sin hustru samt sin slav. Dessa utgifter är ovillkorligen ålagda honom, vare han så fattig eller rik.

Men om man är förmögen eller välbärgad, uppmanas med emfas att spendera pengar också på andra släktingar. Samma hadith (tradition) fortsätter med att säga:

Och de ändamål för vilka utgifter är starkt tillrådes är: Regelbundna gåvor, välgärningar mot sina släktingar, välgärningar mot andra troende, förordad välgörenhet och slavars frigivande.

Denna hadith skildras i Wasa'il ash-Shi'ah. Det finns ett otal ahadith (traditioner) som prisar viljan att göra gott mot sina släktingar.

Dessa ahadith kommer att hänvisas till i motsvarande kapitel.

En intressant punkt att begrundas är att hinduerna, trots sitt klanbaserade familjesystem (eller bör man säga "på grund av detta") aldrig hyste en så hängiven kärlek gentemot sina släktingar som den man kunde se hos araberna trots de senares enfamiljssystem och att Islam bibehöll denna kärlek på en sund nivå.

1) (f ö h), arabiska (a.s.), är en förkortning av det arabiska uttrycket 'alayhi (eller ha/himu)'s-salam (frid över honom/henne/dem).

Ingen kan förneka att Islam på ett utomordentligt sätt lyckats sammanfläta klansystemets "familjesamhörighet" med den välordnade "rollfördelningen" i enfamiljssystemet. Man kan heller inte förneka det faktum att det för Islam aldrig funnits en så på samma gång harmonisk och heltäckande familjeform.

Ty, när allt kommer omkring; till vad nytta är egentligen "klanfamiljen" när den inte ens tillåter två hinduer (även om det är far och son) att sitta och äta tillsammans därför att deras religiösa seder förbjuder det? Och vilket fel är det på en enskild familj i ett enfamiljssystem om människorna uppmuntras att besöka varandras hus och äta tillsammans och på detta sätt stärka banden av kärlek och samhörighet?

7. KVINNORS AVSKILDHET

Den islamiska civilisationen, som är grundad på principen att kvinnor inte ska beblanda sig med män, förespråkar separata hushållsarrangemang. Under påverkan av den hinduiska kulturen anammade de indiska muslimerna gradvis den klanuppbyggda familjeformen. Följden av detta blev att den ytterst betydelsefulla islamiska principen har offrats och i dess kölvatten har det även ruckats på många andra viktiga principer i det islamiska samhällslivet. Följande ayah (vers) kräver att noggrant begrundas:

"Säg ock till de rätttrogna kvinnorna, att de skall behärska sina blickar och akta sin lem och ej visa sina behag undantagande vad som alltid är synligt därav. Och de må kasta sin slöja över sin barm och ej visa sina behag annat än för sina män eller sina fäder eller sina mäns fäder eller sina söner eller sina mäns söner eller sina bröder eller sina bröders söner eller sina systrars söner eller sina kvinnor eller de slavar, över vilka de råda, eller sådana stackare till män, som ej hava något sinne därför, eller barn, som ej förstå sig på kvinnors nakenhet. Och de må heller icke slå ihop fötterna, så att de smycken som de dölja, märkas. Omvänden eder till Gud allesammans. I rätttrogna, för den händelse I månden vara lyckliga. (Koranen 24:31).

Listan inkluderar inte mannens bror och inte heller hans brorsöner.
en muslimsk kvinna måste därför dölja sig för dem såväl som för främlingar.

Men klansystemet tillåter inte bekännelse till denna enkla regel.

När en muslimsk kvinna väl en gång har visat sin skönhet för sin mans bror eller brorson, har hon slitit sig loss ur de islamiska föreskrifternas skyddande ramar. När denna gräns väl är överskriden finns det inte längre något som säger var denna "exponering" kommer att sluta, eller om den överhuvud taget har ett slut.

En annan ayah (vers) i samma surah påvisar att man inte heller i alla evigheter ska lägga försörjningsbördan på sina föräldrar, man måste bli självständig och självförsörjande. Denna ayah lyder sålunda:

"Det är ingen synd för ...eder själva, att I äten (utan att be om tillstånd) uti edra eller edra faders hus eller i edra mödrars eller edra bröders eller edra systrars eller edra farbröders eller edra morbröders eller edra mostrars eller i sådana, till vilka I haven nycklarna, eller i eder väns hus; ingen skuld drabbar eder, om I äten gemensamt eller var för sig." (Koranen 24:60)

Denna ayah (vers) nämner uttryckligen separata "hus" för fäder, mödrar, bröder, systrar, farbröder och fastrar etc. Den visar att det i Islams ögon finns en skillnad mellan "ditt hus", "din faders hus" och "dina bröders hus", exempelvis.

Den harmoni och enighet som måste bli följd av att följa denna lag faller sig självklar. Att dela någons måltid i hans eller hennes hem, är ett säkert sätt att skapa kärlek och vänskap.

Fråga: I Arabien hade man ju enfamiljssystem. Var det inte därför som Koranen nämnde separata "hus" för var och en av släktingarna?

Svar: Islam blev inte uppenbarad enbart för någon enskild folkgrupp - varken för araberna allena eller för någon annan. Islam uppenbarades för hela mänsklighetens skull; inklusive araberna. Det

rådde hundratals olika seder - både goda och dåliga - i Arabien vid Islams födelse. Islam utplånade alla onda och destruktiva seder och riter och tillät endast de seder att fortleva som var önskvärda ur islamisk synvinkel.

Om Islam inte hade accepterat arabernas familjeformer, hade man med lätthet kunnat förändra detta. Men istället nämner Koranen detta familjesystem utan tillstymmelse till avståndstagande; och godkänner det således.

Man kan finna många exempel i den Helige Profetens och hans Ahlu'l-bayt (familjemedlemmars) liv som bevisar att de tillämpade ett enfamiljssystem i sin livsföring.

År 35, "Amu'l-fil" , (Elefanternas år), rådde svält i Mecca. Abu Talib hade många barn och hans försörjningsmöjligheter var begränsade.

Den Helige Profeten förstod att Abu Talib hade svårigheter. Han föreslog Abbas (en annan av sina farbröder), som var en förmögen man, att dela Abu Talibs försörjningsbörda. Abbas gick med den Helige Profeten till Abu Talib och man beslöt att Ali skulle bo hos den Helige Profeten. Ja'far skulle bo hos Abbas och Aqil skulle stanna kvar hos Abu Talib.

Detta faktum visar att den Helige Profetens hushåll var skilt från Abu Talibs. Vi behöver inte påminna läsaren om att relationen mellan Abu Talib och den Helige Profeten var mer hängiven och kärleksfull än mellan en far och en son.

Denna händelse visar klart, i det den bekräftar enfamiljssystemet, den andra aspekten av Islams familjekodex: "Bibehållandet av starka släktskapsband".

Under sin levnads sista Ramadan (fastemånad) brukade Amir almu'minin, Ali ibn Abi Talib (f ö h), nästa dag hos al-Imam al-Hussayn (f ö h) och den tredje dagen hos Abdullah ibn Ja'far, sin svärson.

Denna omständighet visar återigen båda aspekterna av den islamiska lagen: enfamiljsarrangemangen samt bibehållandet av starka släktskapsband.

Dessa två exempel är tillräckliga för att vägleda muslimerna i deras dagliga liv. Om en muslim dristar sig att avvika från denna raka och tydligt angivna väg, befinner han sig inte längre på Islams väg.

I korthet: Islam har givit människorna en familjeform som kombinerar fördelarna hos båda de familjeformer som nämnts tidigare men där bägge systemens negativa aspekter rensats bort. Den har enfamiljssystemets juridiska otvetydighet samtidigt som den anammat den harmoni och samhörighet som klansystemet under gynnsamma förhållanden kan skapa.

Och det är endast genom att följa dessa islamiska regler som människorna kan uppnå en sinnesfrid i detta liv och en evig lycka till det Tillkommande.

DEL TVÅ

FÖRÄLDRAR OCH BARN

8. FÖRÄLDRAR OCH BARN

"Vad edra föräldrar och edra barn beträffar, så kunnen I ej veta, vilka månede bliva eder mest till gagn." (Koranen 4:12)

Denna ayah (vers) visar den islamiska inställningen till relationen föräldrar - barn. Från barndomen och fram till vuxen ålder är det föräldrarnas ojämförliga, hängivna kärlek och omsorg som leder barnet från stadiet av absolut beroende och hjälplöshet till full styrka och oberoende.

Omvänt blir människan på sin ålderdom likt ett litet barn; sinnet och kroppen blir försvagade. Allah säger:

"Och den, som vi giva ett långt liv, giva vi en lutande hållning." (36:48)

Igår, när du var för svag för att ta hand om dig själv, tog dina föräldrar hand om dig; idag måste du ta hand om dem.

9. VARFÖR LÄGGS SÅ STOR VIKT VID FÖRÄLDRARNAS RÄTTIGHETER?

Här är en punkt att begrunda: I Koranen och i Hadith (traditionen) understryks inte i lika hög grad plikten att ta hand om sina barn som den att ta hand om sina föräldrar. Varför är det så?

Shari'ah har lagt fram en ny utmaning för tänkande människor. Se hur logisk denna ståndpunkt är!

Faktum är att en förälders hjärta är själva källflödet för barnets kärlek; denna tillgivenhet blir föräldrarnas livsnerv. Koranen har på flera ställen alluderat till denna instinktmässiga föräldrakärlek.

Men barnen hyser inte, i synnerhet inte sedan de inte längre är i behov av föräldrarnas omsorger, samma starka kärlek till dem. Här talar vi inte om respekt: Vi talar om instinktiv kärlek; och erfarenheten är ett tillförlitligt vittne när det gäller att bekräfta denna iakttagelse.

Det är ett känt faktum att vägskyltar inte behövs på raka motorvägar; men vid vägkorsningar där vägen delar sig kan man inte vara säker på att man väljer rätt väg om där inte finns en vägvisare eller vägskylt.

Det är av denna orsak som Islam inte med särskilt många ord understryker de livsaspekter som den mänskliga naturen själv tar hand om. Det är där den naturliga instinktens grepp har lösts upp som Islam sträcker ut sin hjälpare hand och leder människan in på den rätta vägen genom att tala om för henne vad som förväntas av henne.

Det var också av denna orsak som Islam inte med samma kraft fastslog barnens rättigheter utan i stället gav fullt eftertryck åt föräldrarnas rättigheter, såsom efterföljande kapitel kommer att visa.

10. BARNENS RÄTTIGHETER

Den Helige Profeten sade till Ali (f ö h): Ali, barnen har lika många rättigheter gentemot sina föräldrar som föräldrarna har gentemot sina barn."

Rättigheter och skyldigheter är interrelaterade. "A":s rättighet är också "B":s rättighet. Även om, som vi nämnt härövan, den naturliga föräldrakärleken var en tillräcklig garanti för barnets försörjning, välfärd och uppfostran gav Islam ändå några underbara regler som vägledning för föräldrarna.

Det finns många avgörande vändpunkter i människans liv - ända från födelsen till vuxen ålder - under vilka ett felaktigt steg kan visa sig få fatala konsekvenser för lyckan och framgången; både i detta liv och i det Tillkommande.

Uppfostran och karaktärsdaning är av högsta betydelse. Här följer några "vägskyltar" avseende dessa två aspekter:

NAMN: Amir al mu'minin, Ali ibn Talib (f ö h), sade:

"En förälders första välgärning mot sitt barn är att ge det ett gott namn; därför bör du ge det ett gott namn."

Det är ett faktum att bra namn kan ha en positiv inverkan på en persons sinnelag. Ett barn hör sitt namn varje dag och det är bara logiskt att tänka sig att detta namns innebörd undermedvetet förstärker de karaktärsdrag som namnet ifråga implicerar. Detta betyder naturligtvis inte att en ond människa inte kan ha ett bra namn. Vad som understryks här är det faktum att ett namn faktiskt har en psykologisk effekt på individen, förutsatt att det inte motverkas av barnets uppfostran eller av samhällets påverkan.

Ett dåligt namn har ytterligare en påtaglig, dålig effekt: närhelst detta namn ropas ut, kommer den person som bär detta namn att känna sig besvärad och namnet blir då en konstant källa till irritation. på så sätt kommer det att indirekt påverka personens samhällssyn.

Härav följer den emfas som i ahadith (tradition) ges åt betydelsen av att ge barnen bra namn.

Den Helige Profeten brukade understryka denna livsaspekt, så till den grad att al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade: "(Allah's Apostel) brukade byta ut dåliga namn på människor och platser."

Det rekommenderas att barnet namnges efter den Helige Profeten och dennes familj. Underligt nog händer det nu för tiden ofta att människor namnger sina barn efter filmaktörer och liknande. Denna trend pekar på en mycket djupt liggande sjukdom i vårt samhälle.

Det visar nämligen att vårt dagliga liv och dominerande tankar nu har förlorat sin bindning till Islams grundare och dennes familj. I dag glorifierar vi människor vars liv står i diametralt motsatsförhållande till Islams grundsatser - människor som är beroende av haram (förbjudna) handlingar för sin försörjning. Genom att ge våra barn namn efter sådana anti-islamiska personer, lär vi våra barn att inte ge någon plats för Islam i sina liv.

11. TRE LIVSSTADIER

Från barndomen och upp till en ålder av 21-22 år kan en människas liv indelas i tre stadier:

Det första stadiet sträcker sig fram till 7-årsåldern. De klassiska filosoferna var av den åsikten att det mänskliga sinnet vid födelsen var helt tomt, oskrivet blad och att det sedan endast gradvis började använda den latent förmågan att se, höra, etc. Under barndomen blir så sinnet starkt nog att förstå vanliga ord och tankar och lär sig associera namn med objekt. Ändå är det ännu inte starkt nog för logiska resonemang och abstrakta idéer.

Denna teori accepteras i sin grundidé ännu idag. Tester och experiment har också fått moderna psykologer att anta att barnets sinne rent generellt inte är starkt nog att absorbera boklig lärdom förrän i åtta årsåldern. Barn som tvingas kämpa sig igenom sida efter sida i böcker vid en så späd ålder plågas bara och deras egenart offras på de skrivna sidornas altare.

Det andra stadiet börjar vid åtta årsålder och sträcker sig till 14-15 år. Under denna period är sinnet fortfarande alert och fattar snabbt logiska resonemang och abstrakta teorier. Vid denna ålder står barnets lärdomstörst på sin höjdpunkt. Sinnets friskhet och förmågan att tillägna sig kunskaper blir aldrig så utomordentliga som under denna period. Detta beror på att den naturliga nyfikenheten på det okända i allmänhet ännu ej hålls i schack av något ansvar.

Det tredje stadiet infaller efter 14-15 år. Det mänskliga sinnet blir då starkt, vuxenheten öppnar nya horisonter. Sex, äktenskap, familjeliv och dess komplexa problem träder i förgrunden. Gårdagens barn är dagens ungdom. Barnet inser att det snart kommer att krävas av honom att han tar hand om sig själv. Han vet att varje dag som glider förbi för honom närmare ansvaret för en egen familj - med allt vad detta innebär,

Dessa tankar ger honom incitament till en strävan att kunna tjäna sitt eget levebröd och han börjar söka efter ett sätt att uppnå detta.

Låt oss utifrån detta perspektiv studera följande ahadith och se hur våra gudomliga filosofer förklarade dessa aspekter av livet; vilket moderna psykologer har upptäckt först efter hundratals experiment:

1) al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade:

"Låt dina barn leka upp till en ålder av sju år (1:a stadiet); och behåll honom hos dig (för studier etc) under ytterligare sju år (2:a stadiet); om han då lyckas (är allt gott och väl); eljest finnes det inget gott i honom."

2) Den Helige Profeten sade:

"Barnet är mästare i sju år tid (1:a stadiet); och slav i sju års tid (2:a stadiet) och visir i sju års tid; om han sålunda inom en tid av 21 år bygger upp en god karaktär, då allt är gott och väl; i annat fall lämna honom i 21 års tid) då har du gjort din plikt mot Allah.

Eftersom det första stadiet är en bekymmersfri period har det kallats mästarskap; det andra stadiet innebär att ta order från lärare och föräldrar, därför har det kallats slaveri; under det tredje stadiet förväntas barnet bistå sina föräldrar genom att förtjäna sitt levebröd; därför har det kallats visirskap.

För var och en av dessa perioder har den islamiska shari'ah viss vägledning.

12. VÄGLEDNING FÖR DE TRE STADIERNA

Första stadiet: Det har förklarats att barnet inte bör belastas med studier under denna period. Men detta betyder inte att hans sinnesförmögenheter är blockerade, tvärtom: atmosfären i samhället påverkar ständigt barnets sinne, även om barnet självt inte är medvetet om denna process. Därför måste man lägga största vikt vid rätt uppfostran och gott karaktärsuppbyggande.

Det bästa sättet att inpränta gott uppförande hos barnen är att behandla dem med välvilja och takt. På detta sätt kommer de att tillägna sig etikett, gott beteende och en ädel karaktär. Den Helige Profeten sade: "Respektera dina barn och lär dem gott uppförande på det att Allah skall förlåta (dina synder)."

Det understryks att barnen skall vistas i en god miljö. Den Helige Profeten sade: "Ali, bland barnens rättigheter gentemot sin far finns detta att fadern skall lära honom ett gott uppförande och se till att han vistas i gott sällskap."

Det är också önskvärt att gradvis ge barnen religiös undervisning, eftersom de intryck man tar emot i barndomen är mycket svåra att utplåna. Om respekt och kärlek till religionen inpräntas i människan redan i barndomen, kommer han eller hon att alltid ha en stark känsla för religionen. "Kursplanen" för denna träning ges i följande hadith:

Abdullah ibn Fadl återberättar från al-Imam Muhammad al-Baqir (f ö h) eller Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h):

"När barnet nått en ålder av 3 år, lär honom då att recitera la ilaha illa'llah (det finns ingen Gud utom Allah). Lämna det sedan vid detta tills barnet blivit tre år, 7 månader och 20 dagar gammalt; lär det att säga: Muhammad rasulu 'llah (Muhammad är Guds sändebud).

Lämna det så därvid tills barnet blivit 4 år; lär det då att sju gånger säga: salla'llahu 'ala Muhammadin wa ali Muhammad (Gud välsigne Muhammad och hans familj). Lämna så barnet i fred med detta tills det nått en ålder av 5 år; fråga då barnet vilken som är den högra handen och vilken som är den vänstra. När barnet kan svara på detta, låt det då vända sig mot Qibla (riktning mot Mecka) och uppmana det att göra sajdah (prostration). Detta skall fortgå tills barnet uppnått 6 årsålder. Då skall det uppmanas att bedja samt läras ruku' (att knäböja) och sajdah. När barnet fyllt 7 år, skall man be honom att tvätta sitt ansikte och sina händer och sedan tillsägas att bedja. Detta skall fortgå till dess barnet blivit 9 år; då skall han läras att utföra en korrekt wudu' (rituell tvagning före bön - för vilket barnet bör bestraffas om tvagningen inte utföres noggrant) och rätt utförd salat (bön - även i detta fall bör barnet bestraffas om bönen ej genomförs enligt reglerna). När barnet lärt sig att korrekt utföra wudu' och salat, förlåter Allah dess föräldrars synder."

Varje mening i denna värdefulla hadith förtjänar noggrann uppmärksamhet. Se hur barnet gradvis får lära sig sina plikter enligt shariah utan att någon tung börda läggs på det. Naturligtvis är det fullt möjligt att lära ett barn wudu' och salat (bön) under en så kort period som 3 - 4 dagar när det är 12 eller 13 år gammalt. Men en så hårt upptrappad träning kommer inte att få samma positiva effekter som den gradvisa och tidiga träning som rekommenderas i hadith.

Andra stadiet: Här inleds perioden av formell utbildning. Detta är den mest kritiska perioden i livet; här läggs grundstenen för framtiden.

Islam föreskriver att barnet vid denna ålder först och främst skall ges den nödvändiga religiösa fostran som krävs för att barnet inte skall kunna missledas av någon i fråga om tro eller handling.

al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade:

"Se till att du lär dina ungdomar hadith innan de kommer i kontakt med murji'a eller Murji'ite (en missledd sekt)."

Ett barn är som en grön, späd trädgren; det kan lätt böjas åt vilket håll som helst. Om det inte får religiös fostran på detta stadium, då kan endast Allah rädda dem från missledande inflytanden.

Olyckligtvis bryr sig vårt folk inte alls om denna vägledning. Det fanns en tid då koranundervisning och elementära religiösa ämnen var ett MÅSTE. Tyvärr sänds våra barn numera redan vid späd ålder till sådana institutioner där de aningslöst, dag efter dag, bombarderas med anti-religiös propaganda. Intet under att, när de växer upp, även den anti-religiösa känslan växer tills den blir en djupt rotad förutfattad mening.

Under 1948 hade författaren tillfälle att besöka en by bebodd av Ithna 'asharis. Tillfrågade, visade sig även gamla människor vara okunniga om usul ald-din (religionsprinciperna) såväl som om Imamernas namn. Detta var en by. Hur många andra sådana byar måste det inte finnas på den vidsträckta indo-pakistanska subkontinenten?

Tanken är skrämmande.

Den Helige Profeten underströk vikten av att lära sönerna två saker. Han sade: "Det är sonens rättighet gentemot sin far, att fadern skall undervisa honom i Allah's Bok samt att lära honom rida och simma."

al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade att det är faderns skyldighet att lära sin son att skriva.

Dessa traditioner visar oss att det är nödvändigt att innefatta "religion", "fysisk träning" och skrivande i utbildningsprogrammet för pojkar. Till detta kan tillkomma också andra ämnen (som är i överensstämmelse med barnets anlag eller som är nödvändiga för att barnet en gång skall kunna förtjäna sitt levebröd). De ovannämnda tre ämnena är med andra ord obligatoriska medan andra är valfria.

Ett separat utbildningsprogram har sammanställts för flickor. Profetens tidigare nämnda hadith fortsätter med att säga:

"Och om barnet är en flicka, är det hennes rättighet att hon skall läras Ljusets surah men hon skall ej läras Yusuf's surah. Hon bör ej heller tillåtas gå på tak eller fönsterbleck."

Enligt Koranen och traditionerna måste hon göra och lära sig följande:

Hon måste lära sig trons grunder och shari'ah's föreskrifter och lyda sin make genom att ej förvägra honom hans äktenskapliga rättigheter.

Men hon är inte tvungen att själv förtjäna sitt levebröd; inte heller är hon bunden av någon plikt att påtaga sig det slitsamma och tunga hushållsarbetet. Inte heller är det hennes plikt att betunga sig

själv med frågor som rör samhällets allmänna välfärd eller att lära sig andra ämnen än de som nämnts härövan. Hon behöver inte heller delta i industri- eller jordbruksprojekt.

Hon är inte tvingad att göra detta. Men om hon tillägnar sig ytterligare kunskaper, utför hushållsarbete eller väljer att delta i samhällsnyttiga processer, kommer detta att betraktas som ytterligare förtjänster, förutsatt att hon håller sig inom gränserna för hijab (kvinnans slöja), vilken shari'ah ålägger henne att bära.

För att sammanfatta det hela, bör flickorna ges sådan fostran att den gör henne till "hemmets ljus" - inte till "utsmyckningar på allmänna platser".

Våra läsare bör notera att till och med en del av Koranen (d v s Yusuf's surah) är förbjuden för flickor att lära sig, emedan den innehåller hänsyftningar till Zulaykha's kärlek till profeten Yusuf (f ö h). Muslimer som tillåter sina barn (i synnerhet flickor) att läsa sexromaner och dylikt, bevista biografier där de lär sig praktiskt taget alla slags obscena tankar och handlingar bör, när de ser denna restriktion, skämmas över sitt oansvariga beteende. Sådana föräldrar borde skämmas över sig själva, om de har en gnutta islamisk känsla i sina hjärtan.

Tredje stadiet: Detta är perioden då man börjar tjäna sitt uppehälle. Men det är inte möjligt att här gå in på "uppehällets" detaljer.

Det är också den period då barnen bör gifta sig, stark betoning har lagts vid vikten att få flickorna gifta så fort som möjligt.

Den Helige Profeten sade att det är flickornas rättighet gentemot sin far att han skyndsamt skall sända henne till hennes makes hus.

Det är mycket tråkigt att se hur många muslimer idag ignorerar och underlåter detta ansvar - ibland tills flickorna är både 35 och 40 år gamla och ingen längre vill gifta sig med dessa gamla ungmör. Den skada som åstadkommas genom ett så "oansvarigt föräldraskap" är alltför uppenbar för att kräva någon ytterligare förklaring. Men ett sorgligt faktum är att deras inställning styrs av snobberi - ibland har deras ställningstagande sin grund i ekonomisk överlägsenhet och ibland är det kast- eller klanmässiga överväganden som ligger bakom.

Dessa människor ser sina döttrar förvandlas till gamla ungmör hellre än de gifter bort dem med någon ung man med god karaktär men som kanske inte är deras jämlike ifråga om ekonomisk eller klanmässig status. Den Helige Profeten sade att "Alla troende har samma status (ifråga om äktenskap) som varje annan troende." Men vi är så starkt påverkade av icke-islamiska kulturer (grundade på kast- eller rasindelning) att vi tenderar att se ned på vår lysande islamiska kultur. Må Allah ha förbarmande med oss.

Samma hadith vägleder oss i fråga om söner; att de bör gifta sig när de uppnått vuxen ålder. Detta betyder inte nödvändigtvis att pojkar måste gifta sig så snart de har uppnått 15 års ålder.

Den Helige Profetens första äktenskap ingicks när han var 25 år gammal. Amir al-mu'minin Ali (f ö h) gifte sig också med Fatimatu'z Zahra (f ö h) när han var 25 år gammal. Men inte ens detta utgör något kriterium avseende giftermålsålder. Det enda som räknas är att när en ung man blivit känslomässigt mogen och känner en längtan efter att ingå i ett äktenskapligt förhållande, då bör han gifta sig utan dröjsmål.

Detta är ett villkor där inga tids- eller åldersmässiga bedömningar kan göras.

På detta stadium upphör föräldrarnas ansvar gentemot sin avkomma. Det barn vars föräldrar uppfostrat det inom dess islamiska ramar, kommer förvisso att bli föräldrarnas stolthet och deras hjärtas glädje; och det är detta barn som i sin tur kan förväntas uppfylla sina förpliktelser mot sina föräldrar.

Det var dessa barn som den Helige Profeten tänkte på när han sade att "Det rättfärdiga barnet är en blomma från Paradisets blomster." Han sade också: "Bland en mans goda levnadslotter är det (förtjänstfulla) barnet."

13. FÖRÄLDRARNAS RÄTTIGHETER

Allah säger i Hadith al-Qudsi:

"Jag svär vid Min Upphöjdhet och Makt att om ett barn som är olydigt mot sina föräldrar kommer till Mig med alla profetens goda gärningar, skall Jag ej godtaga dessa från honom."

Föräldrarna går mot ålderdomen samtidigt som barnen utvecklas till ungdom. Självfallet MÅSTE föräldrarnas kärlek och välvilja och deras omsorg om barnen återgäldas genom lydnad och bistånd.

I denna värld är det föräldrarna som är upphovet till barnets existens; det är de som stråvar för att fostra det; det är de som kämpar och ser fram emot att få föra barnet till högsta möjliga fullkomning.

Om det finns någon, förutom Skaparen, som är direkt ansvarig för barnets existens och utveckling, så är det föräldrarna. Föräldrarna är, bildligt talat, sina barns herrar. Det är av denna anledning som Koranen på så många ställen nämner lydnaden mot föräldrarna parallellt med dyrkan av Allah.

"Dyrken Gud och sitten inte vid Hans sida! Behandlen edra föräldrar väl..." (Koranen 4:40)

"Din Herre har bestämt, att I ej skolen dyrka någon annan än Honom. Dina föräldrar skall du ock behandla väl..." (Koranen 17:24)

Det tycks som om föräldrarnas överhöghet är en spegelbild av Allah's Overhöghet. Andra från födelsen och till dess barnet är avvänjt; ifråga om beskydd och uppfostran; vid varje stadium är det föräldrarna som är det medel genom vilket Allah's Nåd överförs till barnet. Likaledes är föräldrarnas rättigheter i mycket besläktade med Allah's rättigheter.

Allah's rättigheter kan uppdelas i tre kategorier.

1. Rätten till "själen", d v s kunskap om Allah.
2. Rätten till "kroppen", d v s bön och fasta.
3. Rätten till "egendom och förmögenhet", d v s zakat och khums (religiös skatt).

Också föräldrarnas rättigheter kan uppdelas i just dessa kategorier:

Låt oss först se på följande ayah (vers) ur Koranen (jämsides med den förklaring av al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) som ges inom parentes.

"Din Herre har bestämt, att I ej skolen dyrka någon annan An Honom. Dina föräldrar skall du ock behandla väl ...".

(behandla dem vänligt och tvinga dem inte att själva behöva påkalla din uppmärksamhet på deras behov. utan tillgodose deras krav innan de måste tala om dem för dig, även om de i själva verket inte behöver din hjälp); vare sig blott den ena eller båda tillbringa sin ålderdom hos dig, (och vredgas på dig) säg ej "fy" åt dem, och (om de slår dig) var ej ovänlig mot dem, utan tala vördnadsfullt till dem (med respekt, d v s såg till dem "Må Allah förlåta dig"). Sänk ödmjukhetens vinge inför dem av barmhärtighet (och varje gång du ser på dem, betrakta dem med ömhet och vänlighet; överrösta dem inte, höj inte din hand mot dem; gå heller inte framför dem) och säg "Herre, förbarma Dig över dem på samma sätt som de fostrade mig när jag var liten!" (Koranen 17:24-25).

Denna förklaring täcker föräldrarnas tre rättigheter: Att glatt bära de prövningar som föräldrarna kan förorsaka, att tala vänligt till dem, att inte höja handen mot dem; inte överrösta dem och att inte på något sätt framhäva er själva framför dem; alla dessa befallningar täcker kroppens lydnad. Att se på dem med vänlighet och medkänsla och att alltid be om Allah' s Nåd för dem tyder på kärlek. Att uppfylla deras behov innan de ens ber om det, rör rätten till rikedom. Sålunda når likheten mellan den Allsmäktiges rättigheter och dessa herrars i bildlig mening rättigheter den högsta punkten av fullbordan.

Låt oss nu se på detta mer i detalj med hjälp av traditionerna.

14. SIMILARITETEN MELLAN DEN ALLSMÄKTIGE ALLAH'S EKONOMISKA RÄTTIGHETER OCH FÖRÄLDRARNAS

För det första: Den Allsmäktige Allah (som är Herre över inte bara människan och hennes egendom utan över hela universum) har inget behov av att för egen del kräva någon del av människans tillgångar.

Ändå har han föreskrivit att en viss del av den skall läggas undan som en offergård åt Honom Själ, på det att dessa "herrar" i bildlig mening, d v s föräldrarna, skall ha större rätt att ta del av sina barns tillgångar; för att de skall kunna njuta frukterna från den trädgård de så kärleksfullt vårdat i sina yngre år. Även om de inte är i direkt behov av sådan hjälp, kräver deras ställning som "metaforiska herrar" att barnen, som en tacksamhetsåtgärd, skall erbjuda dem en del av sina tillgångar. Det är av denna anledning som al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade att du bör: "Tillgodose deras krav, även om det skulle vara så att de egentligen inte behöver din hjälp"

För det andra: Vi måste betrakta det faktum att Allah, trots att Han har rätt att kräva ekonomisk tribut av alla människor, har gjort detta obligatoriskt endast för dem vars tillgångar är av en viss specificerad storlek; liksom det för andra starkt rekommenderas, trots att det för dem ej är obligatoriskt, att de spenderar pengar "på Allah's väg". Ett brett fält för en prövning av vår tacksamhet mot Allah har således öppnats för oss. Likaledes ser vi att alla har uppmanats att ge sina föräldrar ekonomisk hjälp.

"Säg: 'Vad gott I än given bort, tillkommer det föräldrar och närmast anhöriga' ". (Koranen 2:211)

"Vi hava ock ålagt människan att behandla sina föräldrar väl." (Koranen 46:14)

Men denna förpliktelse gentemot föräldrarna börjar gälla först vid den tidpunkt då barnet blivit i stånd att försörja sig själv och sin familj (hustru) och ändå har tillräckliga medel för att kunna hjälpa sina föräldrar, förutsatt att föräldrarna behöver barnets hjälp. Om något av dessa villkor inte uppfylles, finns ingen obligatorisk förpliktelse härvidlag; men den starkt betonade rekommendationen att hjälpa föräldrarna kvarstår dock. al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade:

"Dessa utlägg är grundläggande, vare sig han är välbärgad eller i ekonomiskt trångmål."

Vidare, om vi ser på de hadither (traditioner) som gång på gång uppmanar människorna att ta hand om sina föräldrar och se till att dessa har det bra, måste vi tillstå att detta att lägga ut pengar på föräldrarnas komfort faktiskt kraftigt understrykes även för de barn som själva är fattiga och detta även i de fall då föräldrarna egentligen inte är i behov av deras hjälp.

För det tredje: Det är ett välbekant faktum att dyrkan av Allah är en av de viktigaste vägarna till välstånd och lycka. Det sägs i surah Nuh:

"Bedjen eder Herre om förlåtelse - han är förvisso överseende så låter Han himmelen sända eder strömmande regn." (71:9-10)

På samma sätt har Allah gjort lydnad gentemot föräldrar samt ekonomisk hjälp åt dem till ett medel som leder till en expansiv levnad, förbättrade utkomstmöjligheter och ett långt liv; för att med utgångspunkt från detta även ett fattigt barn frivilligt skulle hjälpa sina föräldrar i hopp om att genom detta få möjlighet till ökade inkomster och en högre levnadsstandard. Islams Profet har sagt:

"Den som vill ha ett långt liv - och ett gott liv - bör göra väl mot sina föräldrar. ty att göra gott mot dem är att lyda Allah."

En annan tradition, berättad av al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h), har samma innebörd, men i stället för ett långt liv nämner den sinnesro i dödsögonblicket. Och, sannerligen, alla de löften som Allah givit oss skall uppfyllas.

SIMILARITETEN IFRÅGA OM RÄTTEN TILL LEK

Innan vi går närmare in på detta ämne är det nödvändigt att nämna att, enligt vår tro, kärleken till den Helige Profeten och hans familj är en integrerad del av kärleken till Allah. Därför kommer vi inte att behandla likheten mellan föräldrarnas kärlek och Allah's kärlek. I stället ska vi begrunda likheten mellan kärleken till föräldrarna och kärleken till Ahl'l- bayt (frid över dem).

För det första: Allah har gjort avoghet mot den Helige Profetens rättmätiga *wasi* (efterkommande) till en illegitim inställning som oundvikligen leder till Helvetet. Abu Zubayr al-Makki säger: "Jag hörde Jabir ibn Abdillah al-Ansari säga: 'Ansari, lär era barn kärlek till Ali - och om någon tillbakavisar detta; tag då reda på moderns moral.'" Detta uttalande av Jabir ibn 'Abdillah al-Ansari är baserat på den Helige Profetens tradition.

Och här är en liknande hadith beträffande föräldrar:

"Var och en som bär hand på sina föräldrar är ett illegitimt barn."

För det andra: Den Helige Profetens hadith om Fatimatu'z-Zahra (f ö h) godkänns av alla muslimer:

"Fatima är en del av mig; den som skadar henne, skadar också mig - och den som skadar mig handlar orätt mot Allah."

På samma sätt sade Profeten om föräldrarna:

"Den som handlar illa mot sina föräldrar handlar illa mot mig; och den som handlar illa mot mig handlar illa mot Allah; och den som handlar illa mot Allah förbannar Tawrat (form), Injil (Bibeln), Zabur och i Koranen." Den Helige Profeten har i en hadith beskrivit sig själv och Ali (f ö h) som fäder för sin ummah (församling): "Ali och jag är fäder för denna ummah." Ett av syftena med just denna beskrivning kan vara att visa föräldrarnas storhet och betydelse i hans ummah (församling).

Emellertid, det sammanfattande resultatet av alla dessa hadither är att kärleken till föräldrarna är en del av kärleken till Allah; liksom att den som trotsar eller hyser agg mot dem som Allah älskar är en fiende till Allah och är fjärran från paradiset, samt att den som sårar sina föräldrars känslor är en fiende till Allah och har avlägsnat sig långt från paradiset.

16. SIMILARITETEN IFRÅGA OM RÄTTEN TILL LYDNAD

Kärlek och lydnad är två oskiljaktliga ting. Kärlek är som flamman i en lykta och lydnaden är dess glöd. Efter uppmaningen till barnen att de skall älska sina föräldrar är det således bara följdriktigt att förvänta sig av dem att de också skall lyda föräldrarna. Även i detta avseende är lydnaden mot föräldrarna en spegelbild av lydnaden mot Allah. De ayat (verser) som vi återgav i början är tillräckliga för att påvisa denna aspekt. Även följande similaritet är värd att uppmärksammas:

Första similariteten: Allah säger i Koranen:

"Gud förlåter förvisso icke, att man sätter någon vid Hans sida, men förlåter dock vem Han vill allt utom detta." (4:51) Likaså sägs det i Hadith al-Qudsi:

"Säg (profet), till det barn som lyder sina föräldrar: 'Utför alla de goda gärningar du önskar utföra; du skall aldrig träda in i Elden (Helvetet)' och säg till det barn som är ohörsamt mot sina föräldrar: 'Utför alla de goda gärningar du önskar utföra; du skall aldrig träda in i Paradiset'."

Men det finns en skillnad. Den Allsmäktige Allah står ovanför alla regler och alla överordnade; därför kan hans befallningar aldrig åsidosättas av någon annan regel, lag eller föreskrift. Men föräldrarnas överhöghet är härledd ur Allah's överhöghet; deras auktoritet baseras på Allah's befallningar. Om någon därför utdelar en order som strider mot Allah's Lag, måste den ignoreras och trotsas. Alla säger i Koranen:

"Vi hava ock ålagt människan att taga hand om sina föräldrar; hennes moder har burit henne under vedermöda på vedermöda, och avvand varder hon först under det andra året. Var tacksam mot mig och dina föräldrar! Hos mig är målet.

"Men söka de förmå mig att sätta sådant, varom du ej har någon kunskap, vid min sida, så lyd dem ej! Umgås dock med dem i detta livet, som tillbörligt är." (31:13-14)

Följande hadith syftar på ovannämnda ayah:

"al-Imam Ali ibn Musa ar-Rida (f ö h) berättade att den Helige Profeten sade: 'Sannerligen, Allah har påbjudit tre ting samman med tre andra ting: Han påbjöd bön och zakat (förmögenhetsskatt), på det att om någon utförde sina böner men ej betalade zakat, skulle hans böner icke bli emottagna; och Han påbjöd tacksamhet mot Honom och mot föräldrarna, på det att om någon icke tackade sina föräldrar, betydde detta att han ej tackade Allah. Han påbjöd också att människan skall frukta Honom och upprätthålla familjebanden, på det att den som icke upprätthåller familjebanden ej heller fruktar Allah'."

Likaledes sade al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h):

"Det finns tre ting inom vilka den Allsmäktige Allah ej har givit sina tjänare någon valmöjlighet: Att till ägaren återlämna det som anförtrotts i ens vård, vare sig ägaren är en gudfruktig eller moraliskt fördärvad människa; att uppfylla ett löfte vare sig löftet givits till en gudfruktig eller till en sedeslös; samt att göra väl mot sina föräldrar vare sig dessa är gudfruktiga eller syndiga människor."

Den andra similariteten: Här kommer vi till en mycket intressant aspekt av denna fråga: Allah har evigt liv och självexistent; Han är evig; Han kan aldrig dö, inte heller kan Hans "överhöghet" och "styre" någonsin upphöra.

Men en människas liv är omgivet av "icke-existens". Först är hon icke-existerande, sedan får hon existens och slutligen dör hon och blir åter icke-existent.

Man kan kanske tycka att det skulle ha varit fullt tillräckligt att befalla barnet att lyda sina föräldrar så länge dessa är i livet och befria barnet från alla förpliktelser så snart de lämnat denna värld. Men detta skulle inte ha varit i överensstämmelse med föräldrarnas "metaforiska överhöghet". Islam befallde att såsom Allah's överhöghet inte har något slut, så kan inte heller föräldrarnas överhöghet påverkas av deras död. Den fortgår så länge barnet lever.

al-Imam Muhammad al-Baqir (f ö h) sade:

"En Allah' s tjänare är god mot sina föräldrar medan de lever; sedan dör de och han betalar varken tillbaka deras lån eller ber om (Allah' s) förlåtelse för dem. Vid detta stämplas han av Allah som ett ohörsamt barn.

En Allah's tjänare är förvisso ohörsam mot dem under deras livstid och är ej god mot dem, men när de dör återbetalar han deras lån och ber om Allah's förlåtelse för dem. Då stämplar Allah honom som ett 'hörsamt och gott barn'."

En man från Banu Salamah frågade den Helige Profeten: "Efter mina föräldrars död - kommer jag då fortfarande att ha några förpliktelser gentemot dem (genom vilka jag kan göra väl mot dem)?" Den Helige Profeten svarade: "Ja, du har detta att bedja för dem, be om Allah' s förlåtelse för dem, fullgöra deras åtaganden och respektera deras vänner."

Tredje similariteten: Ovannämnda hadith visar på ännu en likhet. Att respektera Allah's utvalda tjänare (såsom Profeten och Imamerna) är en viktig del av Allah's rättigheter gentemot dig. Likaså är detta att respektera sina föräldrars vänner en av föräldrarnas absoluta rättigheter.

17. MODERNNS ÖVERLÄGSNA RÄTTIGHETER

Hittills har vi förklarat bägge föräldrarnas gemensamma rättigheter gentemot barnen. Men vi vet att under graviditeten och uppfostrandet av barnen står modern gladeligen ut med ett kaos och ett tumult som den faderliga kärleken aldrig skulle ha tålamod med. Islam är en naturlig religion och den har aldrig ignorerat de naturliga behoven. Av denna anledning syftar många ayah (vers) särskilt på de svårigheter som mödrarna får genomlida.

"... hennes moder har burit henne under vedermöda på vedermöda, och avvand varder hon först under det andra året." (.31:13)

"Vi hava ock ålagt människan att behandla sina föräldrar väl; hennes moder har burit henne med vända och fött henne med vända, havandeskapet och avvänjandet räcker trettio månader." (46: 14)

Hakim ibn Hizam frågade den Helige Profeten: "Allah's Budbärare, mot vem skall jag göra väl?" Den Helige Profeten svarade: "Din moder". Han frågade då: "Och därefter mot vem;" Den Helige Profeten svarade återigen: "Din moder". "Då frågade han ännu en gång: "Och därefter - mot vem?" Den Helige Profeten svarade åter: "Din moder". För fjärde gången frågade mannen: "Och sedan, mot vem?" Den Helige Profeten svarade: "Din fader".

Det är med utgångspunkt från denna hadith som muslimska lärde säger att modersrätten är tre gånger större än fadersrätten. Den Helige Profeten har också sagt: "Paradiset ligger under mödrarnas fötter".

18. EN VARNING

Islam har givit föräldrarna stora rättigheter över barnen. Men detta betyder inte att föräldrarna givits rätt att behandla sina barn illa.

Tyranniska föräldrar är en fara för det muslimska samhället och för familjen.

Som en kontrollåtgärd mot sådan lättvindighet har den Helige Profeten sagt: "Allah har förbannat de föräldrar som (genom sitt beteende) tvingar sina barn att trotsa dem".

Hur kommer detta sig?

Om föräldrarna själva inte tar hänsyn till barnens rättigheter; om de inte ger dem vederbörlig religiös fostran; om de negligerar barnens karaktärsdaning; om de lägger en för stor börda på deras axlar och om de betar sig tyranniskt mot sina barn - då är det de själva som tvingar sina barn att revoltera mot dem och de ber då i praktiken om den Allah's förbannelse som nämnts härovan.

19. KORANEN OCH EVANGELIERNÄ

I förordet till J. M. Rodwell's koranöversättning har G. Margoliouth skrivit följande:

"Tillkortakommandena i den morallära som Koranen företräder är uppenbara nog om den bedöms utifrån den höga etiska ståndpunkt som vi själva är bekanta med."

Nåväl, vi har sett vad Koranen och Koranens Profet lär oss om föräldrars och barns moraliska och etiska förpliktelser. Låt oss se vilket ljus som måhända kastas över detta i Evangelierna:

"Medan han ännu talade till folket, kommo hans moder och bröder och stannade där utanför och ville tala med honom.

Då sade någon till honom: 'Se, din moder och dina bröder står här utanför och vilja tala med dig.'

Men han svarade och sade till dem som omtalade detta för honom: 'Vilken är min moder, och vilka äro mina bröder?'" (Matteus 12:46-48)

Ett sådant ömsint sätt att tala om sin moder och sina bröder

Naturligtvis vet vi som muslimer att Profeten 'Isa (Jesus) (f ö h) aldrig kunde ha talat på detta sätt till sin moder. Men denna vetskap grundar sig inte på Evangelierna, utan på Koranen själv, i vilken han citeras sålunda:

"Han har ock ålagt mig att vara öm emot min moder, och han har icke gjort mig högmodig och usel." (Koranen 19:33).

Nu kan vi lätt bedöma vilken bok som står för den "högsta etiska ståndpunkten".

J. M. Rodwell har översatt den 40:e ayah i 4:e surahn på följande sätt:

"Dyrka Gud, och dyrka ingen annan vid Hans sida.
Handla väl mot föräldrarna ..."

Och under denna ayah har han skrivit följande fotnot:

"Man hör sällan talas om ett ohörsamt barn hos egyptierna - eller hos araber i allmänhet. Söner tar sig knappast friheten att sitta, äta eller röka i sina fäders sällskap, såvida de inte ombeds att göra detta;
och de utväntar ofta fadern och dennes gäster vid måltider och andra tillfällen - inte ens sedan de blivit Vuxna män upphör de att agera på detta sätt." vol.1, s 69 "Lanes Mod. Egypt"

Fotnoten under denna ayah är ett erkännande av att denna respekt för och hedrande av föräldrarna i det muslimska samhället är ett direkt resultat av Koranens läror.

DEL TRE

ÄKTENSKAPLIGA FRÅGOR

20. MANNENS OCH HUSTRUNS ÖMSESIDIGA RÄTTIGHETER

"De äro en klädnad för eder, och I ären en klädnad för dem." (Koranen 2:183)

Såsom "familjen" utgör civilisationens och samhällets grundval, är relationen mellan man och hustru och fastställandet av deras ömsesidiga rättigheter och förpliktelser familjelivets grunder.

Detta är ett mycket komplicerat problem; människor har sedan urminnes tider sökt lösa denna invecklade fråga - och resultatet av detta har blivit en ändlös härva av teorier och en massa sinsemellan oförenliga åsikter och ståndpunkter. Detta sakernas förvirrade tillstånd tycks till yttermera visso bli värre för varje dag. på olika platser och vid olika tidpunkter i historien har mannens och kvinnans respektive plikter ständigt växlat.

Utrymmet tillåter oss inte här att gå in på detaljer ifråga om detta; men historien bär klara vittnesbörd om att när helst kvinnans aktivitetssfärer utvidgats har resultatet blivit renodlad katastrof och ett fördärvat samhälle.

Varje så kallad frihet har fört med sig en reaktion i form av ett fruktansvärt förtryck; och varje okontrollerad lössläpphet har resulterat i kvävande restriktioner. Att upprätthålla en balans mellan ytterligheter är naturens lag, och naturen tvekar inte att hårt straffa de som bryter mot dess lagar.

Ännu idag pågår en ideologisk strid; vi har en konflikt i denna fråga mellan Öst och Väst - eller, närmare bestämt, mellan Islam och den icke-islamiska världen. Den verkliga orsaken till denna konflikt är att de anti-islamiska krafterna antingen är ovilliga eller oförmögna att bestämma vad som är de "naturliga" aktivitetssfärerna för män respektive kvinnor och vad som är målet och syftet med det äktenskapliga livet. Om dessa två punkter kan klart definieras, då finns det ingen risk att någon "går vilse"

21. MANNENS OCH KVINNANS NATURLIGA AKTIVITETSSFÄRER

Det är klart, att vad det gäller den mänskliga rasens trygghet och utveckling, varje människa har Två viktiga funktioner att fylla; (1) fortplantning, dvs bibehållande av människosläktets population så att den mänskliga rasen inte dör ut; (2) att skaffa sig livsförnödenheter genom att delta i den ekonomiska kampen.

Vi ser också att Skaparen har uppdelat mänskligheten i två distinkta grupper: män och kvinnor. Det är uppenbart att mannen är den som fysiskt och biologiskt är bäst utrustad att ta itu med den hårda kampen om försörjningen, medan kvinnans helt annorlunda kroppskonstitution lägger hinder i vägen för henne i detta avseende. Kvinnokroppen är istället skapad för barnaalstrande och barnafödande.

Det krävs ingen större filosofisk begåvning för att inse att naturen givit var och en av de bägge grupperna förmågan att effektivt utföra endast en av de två funktionerna: mannen är av naturen oförmögen att bära och föda ett barn; på motsvarande sätt är kvinnan inte ämnad att bära den tunga börda det innebär att själv förtjäna sitt levebröd eller att kasta sig in i samhällskonflikterna.

22. ÄKTENSKAPETS FÖRTJÄNSTER

Vår tidigare diskussion för oss fram emot äktenskapets förtjänster och tankegångarna om det äktenskapliga bandet.

Äktenskapet är en av de grundläggande samhällsliga institutionerna. Mänskligheten har ända sedan dess gryning hållit sig till denna livsform. Till och med de "ociviliserade" och primitiva samhällen ser äktenskapet som ett heligt band. En sådan inrättning måste baseras på naturens egna grundvalar.

Äktenskapets filosofi: Islam har baserat sina äktenskapslagar på korrelationen mellan maskulint och feminint. Det är uppenbart att detta komplementära system man/kvinna - och detta är det mest

intrikata och interrelaterade system som finns; ett system som genomsyrar hela deras varelser - inte skapades utan syfte eller gagn.

Mannen är genom sin natur attraherad av kvinnan och vice versa.

Detta system har bara ett mål i sikte; fortplantning. Det islamiska äktenskapet grundas på denna realitet och alla dess äktenskapsregler rör sig runt denna axel. På denna grund vilar de islamiska lagarna om kyskhet och äktenskapliga rättigheter, hustruns skyldighet att hålla sig enbart till sin man, skilsmässoreglerna, 'iddah (vänteperioden efter det att en kvinna blivit änka eller skild, innan hon kan gifta om sig), barns legitimitet och föräldraskap, vårdnad och uppfostran av barnen, arvsrätt och andra hithörande frågor.

Äktenskapet är, i korthet, det enda legala och hedersvärda sättet att tillfredsställa det sexuella behovet och genom sin förening tryggar mannen och hustrun mänsklighetens fortlevande. Även om nästan hela bördan av denna uppgift faller på hustrun, kan de inledande stegen inte tas utan mannens deltagande.

Detta är äktenskapets filosofi och den visar också på äktenskapets främsta och primära förtjänst.

Den Helige Profeten sade:

"Gift eder, fortplanta eder och öka eder befolkning."

Äktenskapets andra förtjänst: Den andra förtjänsten är att mannen och hustrun gemensamt (men med olika ansvarsområden) fullgör de uppgifter som de ställs inför i och med familjebildandet. Var och en av dem finner sitt förverkligande genom den andre. Som vi förklarat tidigare, är kvinnan inte lämpad för att påta sig försörjningsbördan och mannen är inte ämnad att sköta hushållsgöromålen. Äktenskapet förbinder dem att täcka upp varandras brister för att familjen på detta sätt skall fungera utan störningar.

Mannen skall lägga ner sin energi på att skaffa försörjning för sig och sin familj. Med denna inkomst skall kvinnan sköta hemmets angelägenheter och utgifter. Allah har påmint oss om just denna punkt med följande ord:

"Låten de I gifta kvinnorna och de rättskaffens bland edra slavar och slavinnor ingå äktenskap! Om de äro behövande, gör Gud dem rika av sin ynnest; ja, Gud är allrådande och allvetande." (Koranen 24:32)

Det är utifrån detta som AI-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade:

"Kvinnor och obemedlade har rätt att bli försörjda." Hushållsfrågor är kvinnans naturliga kunskapsområde och med en effektiv styrning av hushållet kan de få hushållspengarna att räcka långt.

I moderna icke-islamiska samhällen utgörs äktenskapets grund av endast detta samarbete mellan man och hustru, medan detta inom Islam är av sekundär, inte primär, betydelse. Enligt den livssyn som i allmänhet råder i dagens samhällen är äktenskapet ett samarbetsföretag, ehuru med mycket snävare räckvidd än andra institutioner, såsom en kommun eller en klubb.

Det är av denna orsak som moderna juridiska system negligerar kyskhetsreglerna m m. Denna otillräckliga grund - samarbete - har givit upphov till en oerhörd mängd sociala problem och har skapat kaos i hemlivet, därför att den inte är i fullständig harmoni med skapelsens och naturens realiteter. Människan är ett socialt djur, det kan ingen förneka. Alla måste samarbeta med alla,

uppdelande arbetet i enlighet med sina respektive anlag. Men denna faktor är tillämplig på samarbetet mellan vilka två personer som helst; det kräver inte nödvändigtvis ett samarbete mellan just en man och en kvinna. Därför är detta en svag grund att bygga upp ett äktenskap på. Om äktenskapet bara var en arbetsinstitution skulle det inte finnas något behov av särskilda äktenskapslagar; de allmänna regler som styr sammanslutningar och samarbetsorgan skulle vara fullt tillräckliga. Detta skulle negra kyskhetens och trohetens dygder, upphäva begreppens legitimitet och släktskap och avskaffa arvsreglerna - såsom vissa "framåtskridande" samhällen redan har gjort. Om vi accepterar denna yttersta konsekvens av den moderna äktenskapsfilosofin, måste vi också godta att hela detta komplicerade och interrelaterade system som finns inbyggt i mannens och kvinnas fysiska och psykiska konstitution skapades utan syfte.

För att nu återgå till vårt ursprungliga ämne; äktenskapets grundfilosofi och sekundära förtjänster har redan behandlats. Det var med tanke på dessa förtjänster som den Helige Profeten sade: "Den sämsta av dina handlingar är underlåtelsen att gifta dig."

Utifrån detta kan vi förstå meningen i följande ayah:

"De hustrurna är edra klädnader och ni är deras klädnad."

Klädnaden tjänar tre syften: den förskönar, den döljer kroppens lemmar och den skyddar från köld och hetta. Allah säger:

"I Adams barn, vi hava nedsänt kläder till eder att skyla eder naken het och en högtidsskrud, men gudaktighetens klädnad är förmer; detta hör till Guds tecken." (Koranen 7:25)

Genom att förena sig med varandra täcker mannen och kvinnan varandras naturliga brister och denna förening skyddar dem från de problem och svårigheter man ställs inför Om man lever ensam; lyckans och välståndets sol lyser vid livets horisont och tillsammans utför de plikter som de i egenskap av människor är ålagda att utföra.

23. ISLAMISKA SKILJELINJER

Hittills har vi betraktat den naturliga skiljelinjen mellan mannens och kvinnans skyldigheter. Låt oss nu se hur islam - den Naturliga religionen - har tryggt denna skiljelinje.

Det har tidigare nämnts att Islam vill uppfostra pojkar på ett sådant sätt att de utvecklas till handlingsmänniskor och på motsvarande sätt fostra flickorna till att bli "hemmets härskare".

Naturen kräver att alla individer skall ha lika stora rättigheter. Men detta betyder inte att alla människor skall belastas med allt ansvar och alla plikter. En svag människa förväntas inte utföra samma uppgifter som den starke. Om vi behandlade dessa båda likvärdigt, vore det skadligt för bägge.

vad innebär då denna jämlikhet? Den betyder att var och en skall tillförsäkras hans eller hennes rättigheter - utan minsta hinder eller motstånd och få inta sin rättmätiga plats i livet. Allah's ord påminner om detta:

"Kvinnorna hava ock samma rättighet emot männen som männen emot dem, såsom tillbörligt är; dock äga männen företräde framför kvinnorna." (2:228)

Denna vers föreskriver jämställdhet mellan bägge gruppernas rättigheter samtidigt som den visar på skillnaden mellan de båda.

Både män och kvinnor har fått den gudomliga gåvan som tanke- och viljeförmåga innebär och som i sin tur skapar valfriheten. Kvinnan bör därför vara fri i tanke och vilja och skall ha frihet att själv bestämma sin handlingslinje. Hon bör, med andra ord, ha friheten att bestämma över sitt eget liv - på det personliga såväl som det sociala planet utom där det finns en välgrundad anledning till motsatsen. Islam gav henne denna frihet i fulla mått. Hon kan agera självständigt inom alla områden där också mannen har givits handlingsfrihet. Hon får sin del av arv, hon är .. själv den rättmätiga ägaren till allt hon tjänar, hon kan engagera sig i alla typer av transaktioner såsom handel, partnerskap och gåvor; hon har rätt att skaffa sig lärdom och dela med sig av den till andra; hon kan ställa rättsanspråk, försvara sina rättigheter, hon kan stämma inför rätta och även själv bli stämd utan att hennes man behöver göra sin stämma hörd i varken det ena eller det andra fallet. Dessa fåtaliga exempel vill visa hur hon har givits en självständig personlighet; utan att vara fjättrad i vilja eller handling av vare sig män eller förmyndare. Hon fick sålunda, genom Allah's Nåd, det som världen ända sedan mänsklighetens gryning förvägrat henne som före Islams uppkomst varit något fullständigt okänt.

Men medan hon delar dessa grundläggande egenskaper med mannen, skiljer hon sig dock från honom på andra sätt. Som ett resultat av dessa skillnader är hennes kropp jämförelsevis mjuk och finlemmad.

Även de mer subtila känslorna som kärlek, ömhet och uppskattningen av skönhet och utsmyckningar är mer uttalade hos henne än hos mannen. Å andra sidan är förmågan till förnuftsresonemang mer framträdande hos män än hos kvinnor. Kvinnan lever, i korthet, ett känslöbetonat liv medan mannen inte vill tillåta känslorna att fördunkla hans omdöme.

Det är därför som Islam gjort åtskillnad mellan de bägge gruppernas plikter och ansvarsområden. De uppgifter som kräver kyligt förnuft, såsom styres- och domarämbeten har reserverats för män. Även den militanta delen av Jihad (heligt krig mot otrogna) är förbehållet mannen, även om kvinnor kan delta i Jihad genom att vårda och behandla de skadade soldaterna. Kvinnan har fått som uppgift att uppfostra barnen och att ta hand om hemmets skötsel. Mannen har fått ansvar för hennes försörjning, för vilket han kompenseras genom dubbel arvslott.

Islam var således först med att frigöra kvinnan från hennes trældom genom att ge henne frihet till vilja och handling. Alla de slagord om kvinnornas emancipation som genljuder idag är inget annat än ekon av Islams stridssignal. Icke-islamiska samhällen följer i dessa frågor bara i Islams fotspår. Men problemet är att de inte nöjer sig med att följa efter; de vill förbättra Islams mästerstycke - och glömmer därvid att den princip som Islam fastslagit är en fulländad cirkel; ingenting kan tilläggas eller tas bort ifrån den utan att hela cirkeln rubbas. Dessa samhällen har ännu ej, trots sin heta iver att frigöra kvinnan, lyckats i sin strävan. Kvinnan är fortfarande långt efter inom sådana områden som Islam förbehållit mannen. Statistiken visar att regeringsuppdrag, domarfunktioner och militära yrken (inom stridande förband) fortfarande är "männens värld".

Följande hadith (tradition) kan ge en allmän bild av huvuddragen i ovannämnda princip:

"al-Imam Muhammad al-Baqir (f ö h) sade:

'Fatimah (f ö h) hade åtagit sig ansvaret för hushållsarbetet, såsom att mala säden, baka bröd och städa huset; och Ali (f ö h) hade påtagit sig ansvaret för alla utomhusarbeten, såsom att hämta ved och skaffa mat, etc'." (Bihar al-anwar, vol. 10)

Enligt denna hadith går skiljelinjen mellan mannens och kvinnans ansvarsområden vid husets murar. Kvinnan är överhuvud ifråga om alla angelägenheter inom hemmets fyra väggar och mannen i alla frågor utanför dessa väggar.

Islam har frigjort kvinnan från den yttre världens kamp och bekymmer för att hon skall kunna koncentrera sig på de tunga plikter som hemmets skötsel innebär.

Nu kommer vi till mannens och hustruns ömsesidiga rättigheter och skyldigheter:

24. MANNENS RÄTTIGHETER

"Männen vare kvinnornas föreståndare på grund av det företräde, som Gud givit somliga framför andra, och de ut gifter av sina ägodelar, som de hava." (4:38)

Denna ayah (vers) rymmer i ett nötskal alla hemlivets principer, som vi nämnt tidigare är kvinnor av naturen det svagare könet. Därför bör hon inte heller förväntas kämpa för sitt levebröd; i stället skall mannen försörja dem båda. Om 'hemmet' är ett kungarike, då är mannen dess kung och hustrun hans statsminister. Denna ayah pekar på dessa fakta. Låt oss noggrant betrakta denna passus:

"Allah har givit den ene företräde framför den andra": Denna mening syftar på mannens naturliga styrka i jämförelse med kvinnan.

Mannen och kvinnan: Biologiska olikheter

Vi har tidigare nämnt att det finns vissa betydelsefulla anatomiska skillnader mellan man och kvinna, vilka utrustar dem för olika uppgifter i fråga om fortplantningen. Till dessa huvudsakliga skillnader kan tilläggas andra, sekundära olikheter, bl a i fråga om benstomme och muskulatur. En konsultation av vilken psykologibok som helst kommer att visa att den mekanism som styr dessa olikheter till stor del är kemisk: hormonerna (benämningen på de kemiska substanser som djur och människor producerar för att reglera fortplantning och andra funktioner) framkallar biologiska och funktionsmässiga skillnader.

Det kan också bevisas vetenskapligt att dessa hormoner åstadkommer mycket distinkta emotionella effekter och att de är agenter vilka orsakar de emotionella omkastningar och förändringar som kvinnor kan genomgå före och efter barnafödande.

Det bör nämnas här att det är just de hormoner vilka framkallar de klara, generella olikheterna mellan man och kvinna som gör den senare mer lämpad för uppgiften att fostra små barn och den förre bättre lämpad att uthärda konkurrenssamhällets vedermödor.

Farid Wajdi Afandi citerar en auktoritet som hävdar att kvinnans psykologi ligger närmare barnets. Ett barn börjar gråta om det konfronteras med en obehaglig situation och hoppar jämfota av glädje när det är lyckligt. På samma sätt reagerar ofta kvinnan, som i jämförelse med mannen, blir mer affekterad av sådana känslor.

Allah har gjort kvinnan känsligare än mannen därför att detta är i harmoni med den roll för vilken hon är skapad, d v s modersrollen.

Med tanke på detta faktum skriver Kenneth Walker i "The Physiology of Sex" (publicerad av Penguin Books):

"För att hon skall lyckas i denna värld hon rätteligen tillhör, har kvinnan utrustats med en större känslighet för verksamma stimulus än mannen. Hon ser på livet utifrån sina emotioner och denna känslighet uppdagar många sanningar för vilka en man med sitt minituösa rådbåkande av förnuftet ständigt förblir blind. Det faktum att hon har många brister i fråga om intellektuell abstraktion är ingen indikation på underlägsenhet, för det är ingen överdrift att säga att en mans

omdöme lika ofta förvanskas av intellektet som det har nytta därav.

"En kvinnlig domare", har det sagts, "skulle alltid avkunna sina domar i enlighet med sitt hjärtas diktat" Men, som Maranon frågade: "Finns det någon bättre metod att döma andras handlingar är genom förnuft mildrat av känslor?" Det är därför ingen nedvärdering av kvinnan om man fastslår att hon styrs mer av känslor än av sitt intellekt. Vi konstaterar endast att en skillnad existerar; en skillnad som utrustat henne för den speciella roll för vilken hon är ämnad.

Kanske är det på grund av dessa olikheter ifråga om perception och känslornas dominans över intellektet som Koranen betraktar två kvinnors vittnesmål som likvärdigt med en mans:

"Tillkallen därvid två av edra män som vittnen, men kunna ej vittnena vara två män, så vittne en man och två kvinnor av dem I godkännen som vittnen, på det att ifall den ena skulle fara vilse, den andra må påminna henne." (2:282)

Det är också på grund av denna naturliga vekhet hos det "svaga könet" som mannen har fått på sitt ansvar att tillgodose hennes behov.

Rättvisan och barmhärtigheten kräver att hennes rygg inte ska knäckas genom att alltför tunga bördor läggs på henne.

"därför att de (männen) söder för dem (kvinnorna) med sina medel" klagör denna punkt.

Det är smärtsamt att se hur de icke-islamiska samhällena tvingar det svagare könet att bära dubbel ansvarsbörda och maskerar detta tyranni" genom att kalla det "kvinnornas emancipation" och "jämfästlhdhet mellan könen".

Vad innebär då denna "emancipation"?

Det krävs fortfarande av kvinnan att hon skall påtaga sig sitt naturliga ansvar för barnafödande och barnuppfostran. Mannen delar inte - och kan av naturen inte dela - hennes graviditet, förlossning eller amning; inte heller kan han på samma sätt som modern sköta övervakandet och omhändertagandet av barnet eller alla de andra, mångfaldiga uppgifter som är förknippade med "moderskapet".

Kvinnan måste ensam bära denna börda. Men till dessa livslånga heltidsplikter lägger nu mannen också på henne ansvaret att dela hans kamp för bägges uppehälle!! Det starkare könet har alltså "frigjort" det svagare könet så att hon skall kunna dela hans börda utan att han själv blir tvungen att dela hennes. Stackars kvinna; hon är ännu alltför berusad av de kraftfulla slagorden om "frigörelse" och "emancipation" för att kunna inse att det inte är fråga om något annat än ett slugt knep från mannen sida för att lasta över sina egna plikter på hennes redan tyngda skuldror. De katastrofala konsekvenser - sociala, familjemässiga och ekonomiska - som blir följden av kvinnans inträde på arbetsmarknaden är alltför talrika för att kunna anges här.

25. KVINNANS PLATS - HEMMET

Mannen har, på grund av sin fysiska och intellektuella styrka samt sin skyldighet att försörja henne, utsetts till kvinnans beskyddare.

Därför är kvinnan också förpliktigad att lyda sin man.

Den Helige Profeten har sagt:

"De kvinnor som är mest hedervärda i Allah's ögon är de som lyder sina män och som stannar inom hemmets väggar."

Om kvinnan håller sig inom sina naturliga gränslinjer och, genom att lyda sin man, uppfyller de plikter som Skaparen ålagt henne, då fullgör hon sitt ansvar och förtjänar förvisso att kallas "den mest hedersvärda bland kvinnor".

Jag vet att förespråkarna för likhet mellan könen kommer att opponera sig mot denna rättframma princip. Men i hushållsangelägenheter liksom inom samhället som helhet är en högsta styrande ett MÅSTE.

Ingen sammanslutning eller institution kan fungera utan en ledare; till och med inom idrottsklubbar behöver man en ordförande och en sekreterare. Är det då inte märkligt att det bara är familjesituationen, utgångspunkten för att framgång och välstånd, som anses så oviktig att den inte behöver någon auktoritet?

Vi har härövan förklarat att mannen besitter en naturlig förmåga att uppfylla denna ledarroll, medan kvinnan behöver en man som lockar fram hennes naturliga förmågor. Med poeten Iqbal's ord:

"Mannens dygder uppenbaras utan någon yttre hjälp; men kvinnans dygder är beroende av någon annan (dvs en man) för att lockas fram."

Antropologerna kan tala om för oss att kvinnlighetens första stadium var när 'familjen' ännu ej blivit en etablerad institution. Kvinnan var under den perioden fri från alla band och var i alla avseenden sin egen härskare. Men just på detta stadium var hon också utan all heder och åtnjöt ingen respekt.

När 'familjen' etablerats började situationen att förändras. När hon hamnat inom familjens krets förlorade kvinnan sin frihet och blev tvingad att underkasta sig många restriktioner. Men samtidigt fick hon också hög prestige och åtnjöt en respekt som hon tidigare inte kunnat föreställa sig.

En intressant fråga har framställts av en författare i just detta ämne.

Han ställer frågan: "Om det förhåller sig så att civilisationens framsteg och mänsklig fulländning inte betyder något annat än att kvinnan uppnår fullständig frihet och inte längre behöver lyda sin man; hur kommer det sig då att de primitiva stammarna erkänns som företrädare för världens högsta civilisation, eftersom männen i dessa stammar nöjer sig med att sitta och slöa medan kvinnorna är "fria" att utföra allt arbete?"

"Emancipationen" har lett fram till att många västerländska kvinnor skyr äktenskapet. Med en västerländsk socialarbetares ord, "känner dessa kvinnor avsky för civilisationens grundläggande faktor, nämligen 'äktenskapet'." De har fullständigt förlorat de behov och känslor som normalt finns hos kvinnor i deras åldersgrupp. Nu är de varken män eller kvinnor; de har utvecklats till ett

neutralt "kön". De är inte "man" , därför att de i anatomiskt avseende skiljer sig från männen och de är inte heller "kvinnor", därför att deras aktiviteter och känslor är motsatta en kvinnas.

Man kan inte gå ombord på två båtar samtidigt. Om en kvinna lägger ner all sin tid på att förtjäna sitt uppehälle, berövar hon sina barn deras naturliga rättighet till "moderskärlek och omsorg".

1971 innehöll "the Sunday News" (Dar-es-Salam) en artikel under rubriken EN STOR BÖRDA LÄGGS på MODERN. Följande stycken belyser klart detta djupt rotade problem:

"Tag till exempel modern som arbetar på kontor. Hennes första omsorg innan hon börjar sin anställning gäller hennes barn."

"Hon måste förvissa sig om att den barnsköterska hon anlitar är lämplig (vilket i sig ofta är en önskedröm, eftersom nästan ingen längre har råd att anställa en barnsköterska) - någon som är varmhjärtad och kan ge barnen massor av kärlek i deras mors frånvaro: detta är den slags barnsköterska modern vill ha åt sina barn."

"En mor märker att föräldrarnas kärlek till barnet faktiskt är något oersättligt och att den är av vital betydelse för barnets utveckling. Det är den som ger näring åt barnets uppväxt."

"Men, vem skall betala för barnsköterskan eller barnvakten? Problemet är svårt nog även för en arbetande gift mor."

Hon fortsätter:

"Men deras främsta omsorg gäller barnen. Liksom de måste avsätta tid för sitt arbete, måste de göra samma sak i fråga om sina barn."

"Tag som exempel en kvinnlig lärare med två barn. Undervisning kräver många timmars hängivet arbete och dessutom extra förberedelsearbete hemma."

"En lärarinna som också är mor måste planera sin tid mycket noggrant. Hemarbetet inkräktar på den tid som skulle ha använts till umgänge med barnen efter att hon varit hemifrån hela dagen."

"Det finns barn som är särskilt ostyriga. De måste tas om hand med vänlig bestämdhet, men fler lektioner väntar på att förberedas. Hon måste bokstavligen försöka dela upp sig själv i två personer!"

"De flesta mödrar tycker om att laga mat, och därför föredrar de att själva stå för matlagningen även om de har någon anställd för detta ändamål. Efter kontorstid går de så till marknaden och handlar för att kunna tillreda en måltid efter eget val - och kunna ge sin make den mat hon vet att han tycker om."

"Men i realiteten betyder detta att hon fördubblar sina arbetsuppgifter; oaktat det faktum att alla kvinnor inte med nödvändighet är förtjusta i matlagning."

Ovanför artikeln var följande ord tryckta i fet stil: "Barnen börjar bli ett problem för den moderna arbetande kvinnan i Afrika."

Slutligen föreslog artikelförfattaren pliktskyldigast detta intressanta botemedel: Den fråga vi här ställer lyder: "Hjälper den tanzaniske mannen till med matlagningen eller med andra av de hushållsgöromål som tidigare vilat på kvinna?"

"Om en man och hans hustru båda är karriärmänniskor, kräver socialismens regler att bägge tar på sig lika stora delar av hushållsarbetet. Eftersom detta uppenbarligen inte är fallet, innebär det att socialismen inte har nått innanför hemmets väggar, som är den plats där socialismen rätteligen borde ha börjat."

Men frågan är denna:

Om föräldrarnas kärlek är oersättlig; hur skall då en barnsköterska kunna ge denna kärlek och omsorg?

Om kvinnornas emancipation och "socialismen" betyder att kvinnan får dubbla plikter (moderskap och försörjning) och även mannen måste påtaga sig dubbla plikter (försörjning och matlagning); är det då inte mycket bättre och mindre betungande för dem bägge om var och en fullgör sin egen naturliga, enda skyldighet utan att tränga in på ? Detta skulle dessutom ha den fördelen att den andres ansvarsområde . I antalet ungdomsbrottslingar reducerades, därför att barnen då skulle växa upp med en moders ömma och förstående kärlek.

Vi kan sammanfatta detta med Kenneth Walker's ord:

"Inte bara hennes fysiska utan också hennes psykologiska konstitution är inriktade på moders funktionen. På motsvarande sätt är en man både psykologiskt och biologiskt utrustad för uppgiften att ta till sig en kvinna och sedan beskydda hans och hennes gemensamma hem och familj."

"En kvinnas anlag för fysiska och intellektuella bemödanden i den primitiva kampen för existensen är mindre än mannens. Det händer att kvinnor besitter dessa mer maskulina egenskaper och genom egna ansträngningar lyckas uppnå en position i samhället, men detta är inte hennes naturliga roll. Biologiskt sett har den kvinna som utkämpar sina egna slag förflyttat sig från den sfär för vilken naturen utrustat henne och i stället trängt in i en sfär som rätteligen ej tillhör henne. Det faktum att hon ofta lyckas åstadkomma mycket gott i sin nya aktivitetssfär påverkar inte denna princip. Emotionellt och biologiskt är hon skapad för moderskapsuppgiften och det var mannen hon var ämnad att sätta sin lit till - inte bara för sin egen försörjning utan också för sina barns."

Urdu-poeten Iqbal har pekat på detta faktum med följande ord:

"Om det västerländska uppfostringsidealet betyder 'moderskapets' död, då är denna uppfostrans ideal, i tänkarnas ögon, DÖD."

Vi har behandlat detta ämne ganska noggrant, för att läsarna därigenom till fullo skall förstå den visdom och de fördelar som ligger bakom Islams restriktioner för kvinnan. Tack vare dessa regler har muslimska kvinnor kunnat leva sitt liv fridfullt och naturligt under de senaste fjortonhundra åren. De har lyckats förbli trygga och immuna mot den degradering som andra kvinnor utsatts för ända fram till slutet av förra århundradet. Vi är förvissade om att de, om de fortsätter följa de islamiska reglerna, kommer att förbli skyddade mot den nutida depraveringen på samma sätt som de räddat sig från misstag i det förflutna.

26. MANNEN: HERRE I BIDLIG BEMÄRTELSE

Vi nämnde i Del 2 att föräldrarna är Herrar i bildlig bemärkelse över barnen. Denna regel har inget undantag vad pojkar beträffar. Men i fråga om flickor upphör föräldrarnas förmyndarskap i och med döttrarnas giftermål och deras män blir sedan deras förmyndare.

En kvinna frågade en gång den Helige Profeten: "Allah's budbärare, vem har den största rätten över en man?" Den Helige Profeten svarade: "Hans föräldrar." Då frågade hon: "Och vem har störst rätt över kvinnan?" Han svarade: "Hennes man."

En annan gång sade några människor till den Helige Profeten: "Vi såg några som bugade sig inför andra familjemedlemmar." Den Helige Profeten svarade: "Om jag hade tillåtit någon att buga sig för någon annan, skulle jag ha befallt kvinnan att buga sig för sin make."

al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade:

"Allah gav den Helige Profeten budskapet: "Säg Fatimah (f ö h) att hon ej skall trotsa Ali (f ö h) ty om han någonsin blev missnöjd (med henne) skulle Jag bli missnöjd på grund av hans missnöje."

Det var utifrån detta som den Helige Profeten sade till Fatimah (f ö h):

"Fatimah, om en kvinna så tillber Allah i sjuttio tusen år men dör i ohörsamhet mot sin make (och maken följaktligen var missnöjd med henne), skall hon tillhöra Helvetets invånare."

27. LYDNAD BASERAD PÅ KÄRLEK

Vi måste komma ihåg att en regel som grundar sig på tyranni eller orättvisa aldrig kan bli bestående. Därför har mannens auktoritet inte grundats på fruktan utan på kärlek. Allah säger:

"Till Hans tecken hör ock, att Han skapat hustrur åt eder bland eder själva, att I mån bo tillsammans med dem, och stiftat inbördes kärlek och barmhärtighet; häri finns sannerligen tecken för människor, som tänka efter." (30:20)

I denna ayah (vers) har två ord, 'kärlek' och 'barmhärtighet' använts för att beteckna den äktenskapliga kärleken. Den pekar på den subtila skillnaden mellan mannens och kvinnans kärlek. Kvinnan älskar, generellt talat, sin make mer hängivet än han henne. Hon ger honom sin kropp och själ. Ordet 'kärlek' beskriver denna aspekt.

Mannens kärlek till hustrun, å andra sidan, är färgad av hans natur lika överlägsenhet gentemot henne - i hans fall är det inte fråga om att 'ge upp sig själv' för hustruns skull. Härav ordet 'barmhärtighet'.

Denna kärlek och lydnad är emellertid en förutsättning för uppfyllandet av de två viktiga förpliktelseerna som nämnts tidigare: Hemmets skötsel och fortplantningen.

28. HEMMETS SKÖTSEL

Först och främst är det av essentiell betydelse att hustrun betraktar mannens inkomster (hur stora eller små de än må vara) som bättre än hela världens rikedomar.

Därefter bör hon försöka hålla hushållets utgifter inom de givna ekonomiska ramarna. Som den Helige Profeten sade:

"Den kvinna som är nöjd med det levebröd som Allah ger hennes man och som inte kräver mer av honom än han förmår ge, skall Allah ge sjuttio tusen klädnader i Paradiset."

Till de som kränker denna etik har den Helige Profeten sagt:

"Den kvinna, som kräver mer av sin man än han förmår ge och inte är nöjd med det levebröd han har att erbjuda henne - vare det sedan knappt eller rikligt - och inte är nöjd med den försörjning hon får från Allah; den kvinnan kommer att vara bland dessa vars goda gärningar ej blir godtagna och vars synder inte förlåtes och med vilka Allah kommer att förbli missbelåten, för såvida hon ej ångrar sig."

Det är ett faktum att många hushållsuppgifter frestar på tålmodet. Det är därför som Islams Lagstiftare har utlovat evig välsignelse som belöning för sitt slit. Den Helige Profeten sade:

"Om - när kvinnan lagar mat - matoset framkallar tårar i hennes ögon, skall Allah ge henne samma belöning som Han ger de stridande (på Allah's väg) vars ögon tårades av fruktan för Allah."

Om kvinnan har någon som hjälper henne med hushållsarbetet och hon således får lite ledig tid över, skall hon inte slösa bort den. I stället skall hon använda denna dyrbara tid till nyttiga aktiviteter i hemmet.

"Det bästa göromålet för en kvinna är att spinna; ty för varje tråd hon spinner blir en synd förlåten och en god gärning belönad."

Med följande ord vill man dra hennes uppmärksamhet mot vikten av en god skötsel av hushållet.

"Den kvinna som i sin makes hem, i gott syfte, flyttar ett föremål från en plats till en annan, betraktas av Allah med barmhjärlighet och den som Allah ser på med barmhjärlighet, skall aldrig straffas."

29. FORTPLANTNING

Mänsklighetens framsteg, ja själva dess existens, är beroende av denna viktiga funktion; och så gott som allt det ansvar som är förknippat därmed vilar på kvinnan.

När en kvinna på detta sätt välsignas, fullgör hon i själva verket sina förpliktelser mot mänskligheten.

Islam har inte förbisett det oavbrutna arbetet och den smärta som hänger ihop med denna viktiga funktion. Islam lovar henne stora belöningar och obegränsade välsignelser som kompensation för denna svåra uppgift. Kvinnan måste i detta sammanhang genomgå fyra stadier: (1) Befruktning; (2) Förlossning; (3) Amning; (4) Rätt fostran av barnen.

Enligt den Helige Profeten får hon eviga belöningar för vart och ett av dessa stadier:

Första stadiet: När en kvinna blir havande kan hon (under sin graviditet) liknas vid en människa som ständigt fastar, ber och utför jihad (heligt krig) med både sin själ och sina tillgångar, på Allah's väg.

Andra stadiet: När hon framförder barnet, får hon en belöning så stor att den aldrig kan föreställas på grund av sin storslagenhet!

Tredje stadiet: När kvinnan ammar sitt barn får hon samma belöning som tillfaller den som frigör en slav (av Profeten Ismail's barn) vid varje amning.

Fjärde stadiet: Uppfostran av barnen; - Detta har redan behandlats i kapitlet om barnets rättigheter.

Följande utdrag ur en hadith (traditionen) måste läsas noggrant:

"Den Helige Profeten sade till sin dotter Sayyidah Fatimah (f ö h):

"Fatimah, det åligger kvinnan att ej lägga fram åt mannen det som ej tilltalar honom; även så att hon skall vakta på sig själv såsom hans förtrogna; vara lojal mot honom i hans närvaro såväl som i hans frånvaro; skall vakta sin tunga (för orättvisor mot honom); skall ta hand om honom när han behöver tas om hand; skall tillgodose hans behov och vaka över hans hälsa; ty detta att hon ser till sin man är en handling av gudsdyrkan; och hon skall ej inbjuda någon till hans bord utan hans medgivande; och hon skall vara tillfreds med den försörjning som Allah givit henne; och hon skall ej överge sin man, ty om hon lämnar honom, då skall varken fasta eller allmosor godtagas av Allah förrän hennes man förlåtit henne."

30. HUSTRUNS RÄTTIGHETER

Denna ayah (vers) kullkastar myten om "den muslimska kvinnans slaveri", som är målet för de många attackerna från okunniga västerländska orientalister. För att uppnå välbefinnande och harmoni i hemmet, var det nödvändigt att ge mannen en verkställande auktoritet över kvinnan. "Männen vare kvinnornas föreståndare på grund av det företräde, som Gud givit somliga framför andra" pekar på detta faktum. Bortsett från detta har bägge parter fått välbalanserade rättigheter. Varje "halva" har givits alla nödvändiga rättigheter - utan någon reservation.

I enlighet med sunt förnuft och i enlighet med Islams shari'ah är, som vi nämnt tidigare, mannen ansvarig för sin hustrus försörjning och med tanke på detta ansvar har hon också fått en auktoritet som i sin tur är baserad på kärlek.

Det framgår utifrån ovanstående att allt en kvinna behöver för sin sinnesfrid, andliga välbefinnande och materiella komfort kan klassificeras under två rubriker:

(1) Hängiven kärlek; och (2) Tillräcklig försörjning.

Om man betraktar den långa listan av krav från förespråkarna för kvinnans frigörelse, kommer man att finna att alla dessa krav - vilka i sig är fullt berättigade - rymms inom dessa två rättigheter.

Islam har med eftertryck beordrat männen att inte på något sätt hindra sina hustrur från att utnyttja sina rättigheter. Den Helige Profeten har sagt:

"Den kvinna som med sin onda tunga orsakar sin make lidande skall vara den första som träder in i Helvetet; och sammaledes skall hennes man om han behandlar henne orättvist."

31. KÄRLEK OCH BARMHÄRTIGHET

AI-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade:

"Jag är förvissad om att ju mer en man förbättras i detta (dvs Tro och Islam), desto mer ökar hans kärlek till (sina) kvinnor."

Ayah'n (versen): "Och Han har skapat hustrur åt eder bland eder själva, att 1 mån be tillsammans med dem, och stiftat inbördes kärlek och barmhärtighet" visar att den äktenskapliga kärleken är en Nåd från Allah; och ju starkare tron på Allah är, desto starkare är denna Guds Nåd över det äkta paret.

Utifrån detta har al-Imam Ja'far as-Sadiq sagt:

"Kärlek till kvinnan ligger i profeternas karaktär."

Den Helige Profeten har i enlighet med detta sagt:

"Må det bli känt att den bäste av eder är den som är bäst för sina kvinnor. Och jag är den bäste för mina kvinnor."

Likaledes sade han:

"Allah har barmhärtighet med den av sina tjänare som skapar ett gott förhållande mellan sig själv och sin hustru; ty Allah har förvisso givit honom myndighet över henne och har utsett honom till hennes beskyddare."

I den islamiska shari'ah understryks det kraftigt att en man bör träda in i sitt hem med ett leende på sina läppar. Hemmet kan bli ett paradiset om denna regel följs samvetsgrant.

I kapitel 25 nämndes att den "mest hedersvärda kvinnan" är hon som lyder sin man. Ovannämnda ahadith visar att den "bäste mannen" är den som behandlar sin hustru med vänlighet och barmhärtighet. Dessa ahadith förklarar till fullo följande ayah:

"Kvinnorna hava ock samma rättighet emot mannen som mannen emot dem, såsom tillbörligt är." (2:228).

32. RÄTTEN TILL FÖRSÖRJNING

I mången ayah i Koranen har Allah uppmanat mannen att behandla sin hustru med mildhet och vänlighet. Förutom ovannämnda ayah finns en annan som säger:

"Och lev med dem (kvinnorna) i vänlighet och rättvisa!"

"God behandling" innebär enligt ahadith att hustrun skall tillförsäkras, så långt det är möjligt, samma levnadsstandard som den hon haft i föräldrahemmet - för att hon inte ska behöva ställas inför materiell obekvämlighet och psykisk nedstämdhet.

Men om mannen till följd av begränsade ekonomiska resurser inte är i stånd att ge henne denna standard skall han inte klandras för detta:

"Men låten dem få underhåll, den förmögne efter sina tillgångar och den obemedlade efter sina tillgångar." (2:237)

al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade:

"De som står i beroendeförhållande till en man är dennes fångar.
Och de av Allah's tjänare som är mest älskade av Honom, är de som behandlar sina fångar bäst."

På samma sätt har al-Imam Musa al-Kazim (f ö h) sagt:

"De som står i beroendeförhållande till en man är dennes fångar.
Om alltså Allah gynnar någon med sina välsignelser bör han öka utläggerna för sina fångar; gör han inte detta kommer sannolikt dessa välsignelser att upphöra."

Enligt shari'ah får hustrun sitt underhåll i utbyte mot sin lydnad.
För såvitt hon inte förvägrar sin make hans äktenskapliga rättigheter, är hon berättigad till sitt underhåll. Om mannen på grund av finansiella svårigheter inte helt kan fullgöra denna skyldighet kommer han att stå i skuld till henne för motsvarande summa och måste återbetala detta belopp så snart han åter får in pengar. Försörjningen av hustrun utgår i korthet från en "ge-och-ta" -basis och mannen måste under alla förhållanden betala. al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) har sagt: "Förbannad vare den man som åsidosätter dem som är beroende av honom."

33. FÖRDRAGSAMHET

Som vi nämnt tidigare, dominerar kvinnans känslor över hennes intellekt. Om en flicka inte uppfostras korrekt i enlighet med den islamska etiken, har hon en benägenhet att bli hetlevrad och skarptungad.

Mannen, å andra sidan, är inte i samma grad styrd av sina känslor. Därför har Islam uppmanat mannen att ha tålmod och fördragsamhet med kvinnans temperament. Mannen måste vara tolerant mot sin hustru och alltid ta hänsyn till hennes medfödda vekhet och komma ihåg att hon av naturen är känslostyrd.

Allah säger:

"Umgås med dem såsom tillbörligt är: Om I haven motvilja för dem, så kan det hända, att I haven motvilja för något, vari Gud nedlagt mycket gott." (4:23)

Man kan inte förneka att detta är en mycket svår uppgift som ibland kräver en hel del tålmod.
Allah säger i Koranen:

"Bland dem finns också de, som säga: "Herre, giv oss gott i detta livet och gott i det tillkommande och bevara oss för eldens pina." (2:197)

Det finns fler förklaringar till denna ayah. Amir al-mu'minin 'Ali (f ö h) sade:

" 'Denna världens goda' betyder en godhjärtad kvinns; gott i det tillkommande livet innebär 'huru'l'in' och 'skärselden' innebär en hustru med låg karaktär." (Tafsir Safi)

När man säger att en hetlevrad hustru med låg karaktär är lika med skärselden beskriver man verkligheten på bästa möjliga sätt. Men vi bör alltid ha dessa ahadith (traditioner) i åtanke:

"Ibrahim (f ö h) klagade förvisso inför Allah över sin hustru Sarah' s dåliga humör. Då sände Allah ett budskap till honom: "Sannerligen, en kvinna är som ett revben - om du försöker räta ut det, brister det, och om du låter det vara som det är, kommer du att dra nytta av det."

I korthet: Många ayat (verser) i Koranen och otaliga ahadith (traditioner) uppmanar det gifta paret att stärka bandet av ömsesidig kärlek och tillgivenhet så länge de är bundna vid varandra med de äktenskapliga banden; även om det skulle innebära självförnekelse och extraordinärt tålamod. Det är genom att följa denna princip som människor kan få frid i denna värld och lycka i den tillkommande.

34. MISSFÖRSTÅND OCH KONFLIKTER

Islam är medveten om att filosofiska teorier ensamma inte banar väg för en bättre värld. Det är de praktiska, konkreta lagarna och reglerna som skapar fred och sämja i ett hushåll. Moralpredikningar är av noll och intet värde för den vanliga människan om de inte är fast baserade på sunt förnuft och ligger inom ramarna för hennes fattningsförmåga.

Det idealiska islamiska äktenskapet är ett i vilket det finns ömsesidig kärlek och respekt mellan parterna och där bägge samvetsgrant tar hänsyn till den andres rättigheter.

Men denna värld består inte bara av gudfruktiga och medkännande människor. Det finns många hårdhjärtade män och kvinnor; dessa människor bryr sig inte om den skada de åsamkar det islamiska samhället genom sitt dåliga beteende och sitt nonchalerande av den islamiska shari'ah's ideal. Det har varit nödvändigt att utforma vissa regler för att korrigera deras beteende.

Varför uppstår konflikter?

Huvudorsaken till äktenskapskonflikterna är negligerandet av ens förpliktelser gentemot den andra parten.

Detta negligerande kan föreligga antingen från mannens sida, från hustruns eller från bägge sidor.

Islam har fastslagit klara regler för var och en av dessa situationer.

När hustrun gör orätt

Om hustrun åsidosätter sina förpliktelser och skapar problem för sin man, har tre åtgärder beskrivits; steg för steg. Allah säger i Koranen:

"Och vad dem beträffar, av vilka I frukten uppstudsighet, så varnen dem, skiljen dem från bädden och agen dem, men om de då lyda eder, så söken ej sak med dem. Gud är förvisso hög och stor."
(4:38)

Första steget: Först skall mannen tillrättavisa hustrun och uppmana henne att ändra sitt beteende. I detta första stadium kan goda råd och gemensam diskussion vara mycket fruktbart, medan hårda metoder kan framkalla en icke önskvärd reaktion.

Andra steget: Om den första åtgärden misslyckas, betyder det att missförhållandet är djupare rotat. Då bör mannen lämna hustrun ensam i hennes bädd. En sådan tyst protest kan få hustrun att ta reson och konflikts orsaken på detta sätt avlägsnas.

Tredje steget: Men om hennes arrogans har nått den yttersta gränsen och hon är oemottaglig för både tillrättavisningar och för den tysta protesten, då är den "milda" behandlingen till ingen nytta. I ett sådant extremfall tillåts mannen att aga henne. Om ett resonabelt beteende inte kan uppväcka hennes varmare känslor är en mer brysk attityd det enda alternativ som återstår.

Men denna "hårda" attityd måste även den uppmjukas av mildhet, al-Imam Muhammad al-Baqir (f ö h) sade: "Detta innebär förvisso ett slag med en tandpetare." Shari'ah säger att slaget inte får vara så hårt att det bryter något ben i kroppen eller lämnar röda märken eller blåmärken. Inte heller tillåts han att slå henne i ansiktet eller upprepade gånger på någon annan kroppsdel.

Om dessa åtgärder avlägsnar missnöjesyttringarna skall mannen omedelbart börja behandla hustrun vänligt och korrekt igen. Den sista meningen i ovannämnda ayah (vers) pekar på denna aspekt: "men om de då lyder eder, så söken ej sak med dem".

När mannen gör orätt

Om, å andra sidan, mannen är den som handlar orätt och negligerar sina förpliktelser mot hustrun, då skall hon först och främst försöka få till stånd en försoning med honom.

"Och om en kvinna befarar hårdhet eller avoghet av sin make, så drabbar ingendera någon skuld, om de bilägga saken sinsemellan i godo, ty förlikning är bäst." (4:127)

Om denna metod misslyckas, har hon rätt att föra saken inför Hakim ash-Shari'i (Qadi eller mujtahid) som har myndighet att bilägga dispyten helt efter egen bedömning.

När båda gör orätt

Om bägge åsidosätter sina förpliktelser emot varandra, behövs det någon utomståendes hjälp för att få ett slut på konflikten. Därför har Allah befallit:

"Om I befaren oenighet mellan de båda, så skicken åstad en skilje domare av hans och en skiljedomare av hennes släkt. Vilja dessa ställa till rätta, så åstadkommer ock Gud sämja mellan dem; Gud är förvisso den Vetande, den Insiktsfulle." (4:39)

Detta skiljedomsförfarande kan tillgripas även i de första två fallen när bara en av parterna är felande.

35. SEPARATION

Oenigheten kan ibland bli så svårartad att alla lösningar omöjliggörs, med följd att familjelivet blir fullständigt outhärdligt. I sådana fall återstår endast två alternativ:

1. att låta paret bli kvar i samma situation, vilket, med Koranens ord, är "Skärselden".
2. att lösa dem från äktenskapsbanden, så att de båda kan finna en annan, lämpligare livskamrat.

Sunda förnuftet säger att det sistnämnda alternativet är det bästa; och Islam har antagit just detta.

Inom kristenheten föredrar man det förstnämnda alternativet, dvs tvingar det &ta paret att fortsätta leva som man och hustru även om de hatar varandra intensivt. Detta ställningstagande grundar sig på följande ord, vilka påstås ha yttrats av Kristus:

"Det är ock sagt: 'Den som vill skilja sig från sin hustru, han skall giva henne skiljebrev'."

"Men jag säger eder: Var och en som skiljer sig från sin hustru för någon annan saks skull än för otukt, han bliver orsak till att äktenskapsbrott begås mot henne. Och den som tager en frånskild kvinna till hustru, han begår äktenskapsbrott." (Matteus 5:31-32)

Skall yttringar av mänsklig svaghet bestämma vad som förgiftar atmosfären i hemmet? Är inte häftigt humör och åsidosättandet av varandras rättigheter en lika vanlig orsak till djup missämja i äktenskapet? Är inte underlåtande av försörjningsplikten, illojalitet, svek och ohörsamhet tillräckligt för att förvandla hemmet till ett helvete?

Det är inte nödvändigt att här understryka den vishet som ligger till grund för Islams rekommendation till skilsmässa i de fall då alla andra lösningar misslyckats. Det räcker med att konstatera att nu för tiden till och med anhängare av sådana religioner som inte tillåter skilsmässa vänder sig till sina förtroendevalda för att söka få till stånd ett införande av "skilsmässa" i sina respektive länders lagstiftning ibland i öppen opposition mot sina egna kyrkor och religioner.

Den hinduiska religionen erkänner inte skilsmässa; ändå införlivade hinduerna för några år sedan skilsmässas med sin lagstiftning genom "the Hindu Code Bill".

Den anglikanska kyrkan motsätter sig skilsmässa; ändå har anglikanerna genom ett beslut i parlamentet (i vilken alla biskopar är medlemmar) givit sig själva rätten till borgerlig skilsmässa. Och här får vi några intressanta glimtar: statsöverhuvudet är också den anglikanska kyrkans överhuvud och skall som sådan upprätthålla tesen om skilsmässors illegitimitet. Samma monark signerar, i hans/hennes egenskap av statsöverhuvud, parlamentsbeslutet som legaliserar skilsmässor.

Varför fick inte Kung Edward VIII äkta en frånskild kvinna, när samtidigt hundratusentals av hans egna undersåtar skilde sig med hans godkännande? Betyder detta att de kristna har två uppsättningar lagar: en för noblessen och en för gemene man?

Även den romersk-katolska kyrkan är fanatisk motståndare till skilsmässor. Men ställda inför livets hårda realiteter har de funnit på ett sätt att upplösa äktenskapet utan att behöva kalla förfarandet för "skilsmässa". Om man har Job's (Ayyub) tålamod och Qarun's pengar kan man i de romersk-katolska länderna få ett tillkännagivande från Vatikanen som deklarerar att äktenskapet ifråga var ogiltigt redan från början.

Uppfinningsrikt, eller hur? Den enda stötestenen är att detta är något som kan genomföras endast av välbärgade storpampar. "Under senare år har påven Paulus VI strömlinjeformat denna tungrodda process, som tidigare kunde dra ut ett fall så långt som tjugo år i tiden. Men trots Vatikanens ansträngningar att begränsa lagsökningsavgifterna förblev expeditionskostnaderna höga. De kunde ibland rusa upp till tusentals dollar, vilket fick till följd att äktenskapsannulering blev möjlig endast för de välbärgade." (Times, 13 nov. 1972).

Och hur en annan aspekt: Om äktenskapet var ogiltigt redan från början, vilken status har då barnen i det äktenskapet? Är de också illegitima?

I Italien motsatte man sig, under tryck från Vatikanen, det allmänna kravet på legalisering av skilsmässa. Nu har även där ett parlamentsförslag gått igenom och blivit lag.

Så snart förslaget lagfästes ansökte tusentals människor om skilsmässas - av vilka de flesta hade levat separerade från sina äkta hälfter både tjugo och trettio år.

Alltför mycket lidande läggs på mänskligheten genom sådana doktriner. De orsakar inte bara lidande utan tjänar även som uppmuntran åt frustrerade individer att hänge sig åt synd. Kan ett äkta par som levt separerade i tjugo eller trettio år förbli kyska? De kommer med säkerhet att hitta partners som kan tillfredsställa deras naturliga behov olagligt, givetvis.

36. TALAQ; KHUL; MUBARAT

Eftersom separation är ett resultat av återkallelig missämja, kan den indelas i samma tre typgrupper som nämndes i kap. 34:

1. Talaq: Detta översätts vanligen med "skilsmässas". När mannen fått nog av sin hustrus dåliga beteende och vill upplösa äktenskapet, kallas det "talaq" med islamisk terminologi.

"Profet, när I skiljen eder från hustrurna, så skiljen eder från dem vid deras bestämda tid. Fören räkning över den bestämda tiden." (65:1)

2. Khul: Om kvinnan lider av mannens dåliga behandling och önskar bli fri från honom i utbyte mot något slags vederlag, kallas detta 'khul'.

"Om I verkligen frukten, att de ej skola kunna iakttaga Guds stadgar, så drabbar dem ingen skuld i fråga om det, varmed hon köper sig fri." (2:229)

3. Mubarat: Om båda är trötta på varandra och vill upplösa äktenskapet, kallas detta "mubarat".

"Men om de skiljas, kan Gud göra båda rika av sitt överflöd, ty Gud är allenarådande och vis." (4:129)

Samtliga dessa tre förfaringssätt för att upplösa äktenskapet är således tillåtna inom Islam.

Men i alla tre fallen krävs mannens medgivande för att äktenskapet skall kunna upplösas. Han har auktoritet att verkställa talaq, khul' eller mubarat.

Förespråkarna för "jämlighet mellan könen" kommer naturligtvis att se ogillande även på dessa bestämmelser. Därför är det bäst att nämna att i västerlandet, där kvinnan har fått laglig rätt att skilja sig från sin man, läggs 80% av alla skilsmäsoansökningar in av kvinnor. Och många är de män som får vetskap om att hustrun skilt sig från honom först när hon redan är omgift med en annan man.

Som vi tidigare nämnt, styrs kvinnans livsinställning av hennes känslor; och om hon får laglig rätt att upplösa äktenskapet ligger det nära till hands för henne att fundera på skilsmässa vid den allra minsta anledning.

Koranen förebrår "Bokens folk" för att de tror på vissa delar av Boken men förkastar andra. Ända från första början har de visat denna tendens. Ställda inför de svårigheter som de kristna doktrinerna orsakade, vände de sig till Islam för att där låna ett blad från dess shari'ah och antog därmed principen om skilsmässa. Men de djupt rotade fördomarna mot Islam hindrade dem från att anta den som helhet - med alla dess för denna helhet nödvändiga delar. Man antog skilsmässan som sådan, men ignorerade detaljerna.

Resultatet?

I Kalifornien ingicks under ett år 2000 äktenskap och under samma tid beviljades 641 skilsmässor. Det gick med andra ord en skilsmässa på vart tredje äktenskap.

De många skilsmässorna i kristna samhällen kan också vara en reaktion mot de kristna kyrkornas oresonliga restriktioner.

37. SKILSMÄSSOVILLKOR

Islam tillät i princip upplösning av äktenskapet i alla tre fallen av missämja och tillmötesgång således den mänskliga naturen. Men man har samtidigt ställt så många villkor för skilsmässa att den blir svår att genomföra. Som exempel kan nämnas att mannen måste vara vuxen och vid sina sinnens fulla bruk; att han måste begära skilsmässan av egen fri vilja och avsikt; att begäran måste formuleras på fastställt sätt i närvaro av två erkänt redbara män. Hustrun får ej befinna sig i menstruationsperioden etc., och det äkta paret får inte ha haft sexuellt umgänge efter hennes senaste menstruation.

Efter skilsmässan föreskrivs en period av tre månader "iddah"; för den händelse att parterna ångrar separationen och är beredda att återuppta det äktenskapliga samlivet. Om så är fallet, kan skilsmässan dras tillbaka och äktenskapet fortsätta.

En annan fördel med denna regel är att på detta sätt förvissa sig om att kvinnan inte är havande med sin frånskilde mans barn.

Skilsmässa: Den mest ogillade tillåtelsen

I samband med dessa villkor har det också understrukits att skilsmässa är i högsta grad ogillad av Allah och Hans Profet.

Den Helige Profeten har sagt:

'Det mest ogillade av allt tillåtet är skilsmässa.'

Den Helige Profeten har också sagt:

"Gabriel gav mig vägledning ifråga om (milt sätt) mot kvinnor och gav mig därvid uppfattningen att man ej skall skilja sig från henne utom vid öppen okyskhet."

Här säger den Helige Profeten samma sak som tillskrives Kristus i Matteus evangelium. Men se skillnaden i ordval och jämför sedan resultaten av dessa två uttalanden. Injil (bibeln) lägger en onödigt stor börda på den mänskliga naturen, och som ett resultat härav, åsidosatte de kristna dess regler och hängav sig åt otyglad olaglighet. Islam tillät skilsmässa men markerade sitt missnöje med den, förlitande sig på att människans eget samvete skulle få henne att hålla skilsmässorna på ett minimum. Resultatet av detta blev att skilsmässor är någonting sällsynt i det islamiska samhället och att det muslimska hemlivet är så skyddat att ingen icke-muslim kan föreställa sig det.

DEL FYRA

SLÄKTINGAR

38. SLÄKTINGARS RÄTTIGHETER

"Frukten eder Herre, vid vilken I besvärjen varandra liksom vid blodsbanden. Gud är förvisso väktare över eder." (3:1)

Den rättighet som de släktingar har vilka inte tillhörde de "beroende" kallas med islamiskt språkbruk för "silat ar-rahim". Ordagrant översatt betyder det "samhörighet genom moderlivet". Eftersom släktingar förenas av födsel betyder denna term i praktiken "att göra väl mot sina släktingar".

Det är på denna punkt som den islamiska etiken och principen om ömsesidig kärlek och medkänsla visar Islams skönhet. I del 1 förklarade vi i korthet betydelsen av och förtjänsterna med denna aspekt av den islamiska etiken. Den mänskliga naturens finare instinkter kräver att släktingar skall handla mot varandra utifrån ömsesidig sympati och samarbetsvilja och behandla varandra med vänlighet och mildhet.

Förutom de rent andliga förtjänsterna säkerställer "silat al-rahim" också enigheten inom familjen; vissheten om att det alltid finns människor beredda att ge en hjälpande hand vid behov skapar sinnesfrid och ro i hjärtat.

"Qat'ar-rahim" (ansträngda familjerelationer), å andra sidan, orsakar stridigheter och konflikter och familjens enighet splittras. Ingen är omedveten om det faktum att oenighet inom familjen alltid för med sig vanära och olycka och lämnar dörrarna öppna mot armod och fattigdom.

Koranen och ahadith (traditioner) har kraftigt understrukt dessa aspekter av "silat ar-rahaim" - vilket vi kommer att se på de påföljande sidorna.

39. FÖRTJÄNSTERNA MED 'SILAT AR-RAHIM' ENLIGT KORANEN OCH HADITH

Vi har tidigare citerat denna ayah:

"Säg: 'vad I än given bort, tillkommer det föräldrarna och närmaste anhöriga!'" (2:211)

En annan säger:

"Än när vi ingingo förbund med eder: 'I skolen ej dyrka någon annan än Gud. Behandlen edra föräldrar väl, så ock edra anförvanter.'" (2:77)

Dessa två ayat (verser) visar att detta, att göra väl mot sina släktingar i betydelse överträffas endast av lydnaden mot föräldrarna. Den ayah som inleder detta kapitel ger samma intryck. al-Imam Ali ibn Musa ar-Rida (f ö h) har kommenterat denna ayah med följande ord:

"Allah har förvisso befallt tre ting tillsammans med tre andra ting och anbefallt fruktan för Honom parad med "silat al-rahim" - av detta följer att den som inte "upprätthåller släktskapsbanden" inte heller fruktar Allah."

En annan ayah säger:

"Gud påbjuder förvisso rättvisa, välgörenhet och givmildhet mot anförvanter." (16:92)

En punkt att begrunda: Hjälpen till släktingar faller under både "Rätt visa" och "Välgärningar". Ändå nämner Allah det särskilt; det visar hur betydelsefull denna punkt är i Allah's ögon.

För den som vill veta, utifrån uttalanden av Islams sanna ledare, de materiella fördelarna med att "bibehålla släktskapsbanden" kan följande ahadith vara en vägledning.

1) al-Imam al-Hussayn (f ö h) sade:

"Den som önskar att hans liv skall förlängas och hans inkomster ökas, bör vidmakthålla släktskapsbanden."

Det finns många liknande ahadith från ma'sumim 1 (f ö h);

2) Den Helige Profeten sade:

"Det händer förvisso att en man återupptar släktkontakterna när endast tre år återstår av hans liv. Allah förlänger då hans liv med trettio år; och det händer förvisso också att en man bryter släktskapsbanden när trettio år ännu återstår av hans liv. Allah förkortar då den mannens liv så att endast tre år återstår".

al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) har beskrivit två händelser som visar sanningen i detta; men utrymmet tillåter inte här att återge dessa.

3) al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) berättar att den Helige Profeten sagt:

"Bibehållande av släktskapsbanden lägger grunden till hem, förlänger liv och ökar välståndet, om det så är frågan om otrogna."

4) Den Helige Profeten sade:

"En del människor vandrar den orätta vägen och begår synder, men de behandlar sina släktingar väl. För denna silat ar-rahim ökas deras förmögenhet och deras liv förlänges. Hur stor skulle då inte deras belöning ha varit om de varit goda människor?"

5) Det är utifrån detta som Amir al-mu'minin 'Ali (f ö h) sagt:

"Människan får aldrig en så snar belöning som för silat ar rahim."

6) I fråga om denna belöning i det tillkommande livet har den Helige Profeten sagt:

"Belöningen för välgörenhet är tiofaldig; och belöningen för att räcka en hjälpande hand är artonfaldig; belöningen för att göra väl mot en troende är tjugofaldig; och belöningen för att göra väl mot en släkting är tjugofaldig."

1) Den Helige Profeten, hans dotter Fatimah och de tolv Heliga Imamerna.

7) Profeten Musa (f ö h) frågade Allah om belöningen för silat arrahim. Allah svarade honom:

"Musa! Jag förlänger hans liv; Jag lindrar hans dödsqual och Paradisets väktare skall bjuda honom att träda in genom den port han själv väljer."

Ovannämnda ahadith berättar för oss dels om några av de belöningar som ges redan i denna värld för silat ar-rahim och om andra som ges i det tillkommande livet. Vad det gäller denna världs belöning så ges de till alla som praktiserar silat ar-rahim - även till icke-troende. Belöningarna är följande :

- a. Människans liv förlängs
- b. Hennes inkomster ökar
- c. Hennes hem- och familjeliv blomstrar
- d. Hennes dödsqual mildras

Men belöningar i det tillkommande livet är beroende av Islam och den sanna tron. Dessa är:

a. Silat ar-rahim kompletterar fromheten och fruktan för Allah. Fromhet utan silat ar-rahim är någonting ofullständigt.

b. Alla Paradisets portar kommer att vara öppna för den troende som utövar silat ar-rahim.

Dåliga eller avbrutna släktskapsband, däremot, stänger en människa ute från alla dessa förtjänster. Det är omöjligt att här återge alla de ahadith som prisar "upprätthållandet av släktskapsbanden". Vi ska emellertid här nedan relatera några få ayat och ahadith rörande "avbrutna släktskapsband", för att på så sätt komplettera ämnet:

40. DE DESTRUKTIVA KONSEKVENSERNA AV ATT SKÄRA AV FAMILJEBANDEN

Här följer tre ayat (verser):

"Som bryta med Gud, sedan det stadsfästs, sönderslita vad Gud befallt att man skall förena och anstifta ofärd på jorden. Det är dessa, som bliva tillspillogivna." (2:25)

"Men de, som bryta avtalet med Gud, sedan det stadsfästs, och åtskilja vad Gud befallt att man skall sammanhålla och anstifta ofärd på jorden, dessa äro hemfallna åt förbannelsen; ja, de skola få en svår boning." . (13:25)

"Kan det hända, att I, om I kommen till makten, anstiften ofärd på jorden eller sönderslita edra blodsband?"

"Det är dessas, som Gud förbannat och gjort döva och vilkas ögon Han bländat." (47:24-25)

Och några ahadith:

1. Amir al-mu'minin Ali (f ö h) sade i en av sina predikningar: "Jag tar min tillflykt till Allah från de synder som påskyndar döden." Abdullah ibn Kawwa sade: "Amir al-mu'minin, finns det någon synd som påskyndar döden?" Amir al-mu'minin svarade: "Ja, det är att bryta släktskapsbanden. Allah ger förvisso levebröd åt de familjemedlemmar som behåller sin enighet och hjälper varandra om de så är drinkare - och, sannerligen, de familjemedlemmar som avskiljer sig från varandra eller om en av dem bryter kontakten med en annan - dem skall Allah beröva deras försörjning, även om de är fromma människor."

2. al-Imam Muhammad al-Baqir (f ö h) sade: "Min far tillhöll mig sin wasiyyah (sista vilja): Min son, det finns fem personer med vilka du ej skall sitta till bords, ej tala med eller slå följe med".

Jag sade: 'Jag bönfaller dig, min far, att säga mig: vilka är dessa fem?'

Min far sade: 'Umgås ej med en som överträder Allahs befallningar- ty en sådan man kan sälja dig för ett uns och måhända mindre än så.'

Jag sade: 'Min far, vad är då mindre än så?' Han svarade: 'Förhoppningen om ett uns som han ej kommer att få.'

Jag sade: 'Och vem är den andre?'

Han svarade: 'Fly girigbukens sällskap, ty han skall undanhålla dig sin förmögenhet när du är som mest i nöd.'

Jag frågade då: 'Och vem är den tredje?'

Han sade: 'Sky lögnarens sällskap, ty han är som en spegel: visar dig de nära tingen som avlägsna och de avlägsna som nära.'

Jag sade: 'Och vem är den fjärde?'

Han svarade: 'Fly dårens sällskap; han tror sig vilja gynna dig men kommer att skada dig blott.'

Jag sade då: 'Min far; vem är den femte?'

Han sade: 'Umgås ej med den som bryter familjeband, ty jag har funnit att han förbannas på tre ställen i Allah' s bok.'

(Dessa tre ställen är möjligen just de tre ayat som nämns i detta kapitels början.)

4. Salimah (slavflickan hos al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) sade: "Jag stod vid al-Imam Ja'far as-Sadiq's dödsbädd. Han förlorade medvetandet men vaknade upp och sade: 'Giv Hasan (Aftas) ibn , Ali ibn Ali ibn Husayn ibn , Ali ibn Abi Talib sjuttio dinarer och giv denne så mycket och denne så och så mycket.'

Jag sade: 'Du utser till arvtagare den man (Aftas) som överfallit dig med kniv och velat döda dig?' Imamen svarade: 'Vill du ej jag skall vara bland dem vilka Allah prisat för att de upprätthåller familjebanden och om vilka Han sagt:

" De, som sammanhålla vad Gud befallt att man skall sammanhålla och räddas för sin Herre och akta sig för en svår efterräkning." (13:21)

Sedan sade han: 'Salimah, Allah har i sanning skapat Paradiset och gjort dess doft angenäm. Dess doft sträcker sig till ett avstånd av två tusen år; men den som trotsar sina föräldrar eller bryter familjebanden skall icke få känna dess doft.'

Den gudomliga lagens praktiska tillämpning

Imamens testamente till förmån för sina släktingar är ett exempel på praktisk tillämpning av följande ord av Allah:

Även om denna "Lag" upphäves efter genomdrivandet av successionslagarna tvingar den eviga uppmaningen "detta härrör ur gudsfruktan" de troende att komma ihåg sina släktingar i sina testamenten.

Vi kan alla se otaliga exempel på människor som gör väl mot sina släktingar, men sådana fall där man gör gott till och med mot en blodtörstig släkting är mycket sällsynta i mänsklighetens historia. Det är emellertid just dessa exempel som visare den islamiska etikens sanna anda.

SILAT AR-RAHIM's KRETS

Vilka släktingar skall räknas till silat ar-rahim's krets? I fråga om vilka släktingar är silat ar-rahim ovillkorligen anbefallen?

Det är mycket svårt att dra en gräns mellan nära och avlägsna släktingar. En vidsynt person kan bredda kretsen av släktingar hur mycket hon vill. Avståndet eller närheten måste i detta sammanhang ses ur personens egen synvinkel. Det är alltså en fråga om den egna bedömningen. Tio mil är 'långt' i jämförelse med fem mil, men mycket kort i jämförelse med hundra mil.

Följande traditionsberättare kommer att förklara denna sak mycket åskådligt:

"Abd al-Malik ibn Marwan sade: En dag var vi i sällskap med Mu'awiyah; många quraisyter, däribland fanns några ur Banu Hashim med i samma grupp. Mu'awiyah vände sig mot Banu Hashim och sade:

'Banu Hashim, på vilka grunder förhäver ni er över oss? Kommer vi icke (både Banu Hashim och Banu Umayyah) från samma fader och moder? Och delar vi icke samma hus och födelseplats?'

Abdullah ibn 'Abbas svarade: 'Vi förhäver oss över er på grund av det med vilket ni (Banu Umayyah) står inför hela Qurayh' s stam och med vilket Quraysh står inför Ansar (Medinas 'hjälpare') och med vilket araberna står inför alla icke-araber. Vi förhäver oss över er på grund av Muhammad (som tillhörde Banu Hashim) och släktskapet med honom. Detta är något du ej kan förneka, det är ett faktum, från vilket du icke kan fly.'

Mu'awiyah kunde bara säga: "Ibn Abbas, du har begåvats med en mycket skarp tunga".

Detta visar, att om vi ser enbart på det faktum att den Helige Profeten kom från Banu Hashim, då tillhörde inte ens Banu Umayyah kretsen av släktingar. men om vi jämför detta släktskap med det släktemässiga avståndet till Medinas Ansar, då skulle inte bara Banu Umayyah utan också hela Quraysh stam räknas som släktingar till den Helige Profeten.

Vad vi vill understryka här är det faktum att ingen matematiker kan lösa detta problem genom att räkna ringarna i familjens stamträd. Vi har anammat det system som shari-ah har föreskrivit i dylika fall; och detta är också vedertaget bruk. I detta syfte bör släktingarna indelas i fyra kategorier:

1. De som finns inom den förbjudna kretsen (mahram);
2. De som finns utanför den förbjudna kretsen men som ändå tillhör de lagliga arvingarna.
3. De som varken räknas till den förbjudna kretsen eller tillhör arvingarna, men vars äktenskap är känt och man är medveten om att de är ens släktingar.
4. De vars släktskap ej är känt.

Det är inget tvivel om att den första och andra kategorin finns inom kretsen för silat ar-rahim och att den fjärde kan uteslutas helt från denna sfär.

Men hur skall man ställa sig i fråga om den tredje kategorin? Följande två ahadith ger svaret:

1) al-Imam Ja'far as-Sadiq (f ö h) berättade att den Helige Profeten sagt:

"Jag såg en familj framför 'arsh (Allah's Tron), klagande inför Honom över något som hade avskurit familjebanden. Jag frågade Jibra'il (Gabriel): 'Hur många tidigare generationer får de möta?' Jibra'il svarade: 'Sju generationer'."

2. Den Helige Profeten har sagt:

"När jag fördes till himlen (mi'raj) såg jag en familj framför 'arsh som beklagade sig över en släkting. Jag frågade familjen: 'Hur många generationer ligger emellan er och honom?' Familjen svarade: 'Vi förenas genom vår fyrtionde förfader'."

Det är uppenbart att klagomål över en släkting sju eller till och med fyrtio generationer tillbaka ligger inom rimlighetens gränser bara om bägge parter varit medvetna om släktskapet och om en av dem detta till trots negligerar sina förpliktelser i fråga om silat ar-rahim. Kriteriet för att silat

ar-rahim skall vara en bindande förpliktelse är, med andra ord, vetskapen om släktrationen - inte detta släktskaps avstånd.

41. PRAKTISERANDET AV SILAT AR-RAHIM

Hur uppfyller man silat ar-rahim? Vad är den högsta och den minsta uppfyllelsen?

"Att, älska och hysa medkänsla med sina släktingar och att göra väl mot dem". detta är den snävaste definitionen av silat ar-rahim. Alla "sätt" att visa sympati och godhet är en form av silat ar-rahim.

Vi nämnde i "Föräldrarnas rättigheter" att vissa av dessa rättigheter gäller 'tillgångar' och andra gäller själen och kroppen. Enligt islam har även släktingarna rätt till viss del av ens tillgångar och likaså viss rätt till ens 'själ och kropp'.

Den Helige Profeten sade:

"Den som går till sina släktingar för att utföra silat ar-rahim med sitt eget jag och sina tillgångar honom skall Allah ge en belöning så stor som hundra martyrs: och för varje steg han tar belönas han såsom för fyrtio tusen goda gärningar och blir förlåten fyrtio tusen ogärningar. Hans ställning inför Allah förhöjes fyrtio tusen grader och han skall behandlas som hade han dyrkat Allah i hundra år med tålmodighet och odelad uppmärksamhet."

I vilka fall är ekonomisk hjälp ovillkorligen anbefallen? Det är obligatoriskt (wajib) i de fall då personen ifråga har tillgångar över efter det att han betalat de nödvändiga utgifterna för sig själv och för dem han försörjer och under förutsättning att släktingen verkligen är i behov av sådan hjälp.

Oaktat de villkor som nämns härövan, MÅSTE en muslim hjälpa sina släktingar så mycket som möjligt - även i de fall då penninghjälp inte är wajib (obligatoriskt).

Den Helige Profeten sade:

"Bistå din släkting om det så endast är med ett glas vatten."

Förpliktelsen till kärlek och medkänsla, däremot, är ovillkorlig.

Att förhålla sig kärleksfullt till sina släktingar, att med sina handlingar och genom sitt uppträdande visa att man delar deras lycka såväl som deras sorg, att regelbundet besöka en släktings hem, att iaktta den islamiska etiken i släktrationerna - det är några aspekter av silat ar-rahim och något som man instinktivt känner men inte med full rättvisa kan tolka i skrift. Den Helige Profeten har dragit vår uppmärksamhet mot dessa små ting i det han sade :

"Utför silat ar-rahim - om det så endast är med salam (fridshälsning)."

Och nu en hadith om den Helige Profeten i just detta ämne: "Det bästa sättet att praktisera silat ar-rahim är att aldrig åsamka någon släkting problem." För dem som har insikt i den mänskliga naturen är denna hadith en källa till visdom.

SAMMANFATTNING

Vi kan sammanfatta denna del i följande slutsatser.

1) Islam har gjort det till ovillkorlig plikt (wajib) att göra väl mot sina släktingar och "brytande av familjebanden" är (liksom olydnad mot föräldrarna) en kardinalsynd för vilken syndaren med största sannolikhet ej blir förlåten.

2) Silat ar-rahim innebär att man ej skall förorsaka sina släktingar några problem, utan uppträda kärleksfullt mot dem i enlighet med Islams etik, dela deras sorg och deras glädje och, om möjligt, hjälpa dem finansiella.

3) Silat ar-rahim omfattar alla släktingar vars släktskap är känt; det gör ingen skillnad om de befinner sig inom eller utanför den 'förbjudna kretsen' (mahram) eller om de tillhör arvingarnas skara eller ej.

A. PÅMINNELSE

Det framkom i del 3 att Islam stöder det enskilda familjesystemet med silat ar-rahim som komplement. Här bör det nämnas att Islams uppfattning om släktskap är så bred att inte ens klansystemet kan jämföras med den i detta avseende.

Det visar sig att 'kärlek' och 'sanhörighet' har fått sin sanna inne börd endast i den islamiska shari'ah. Utan Islam vore dessa ord som kroppar utan själ. Inget annat system kan uppvisa en sådan öppenhjärtighet; inte heller kan någon "ism" visa fram en sådan övergripande, väldefinierad familjekodex. Den Helige Profeten sade: "Jag blev sänd att fullborda den högsta etiken." Han fullgjorde sin uppgift; hans heliga händer fullbordade den islamiska etiken. Detta faktum är ännu ett bevis på att han var den Siste Profeten och att hans religion är den Sista Religionen".

DEL FEM

42. GRANNARS RÄTTIGHETER

"Behandlen edra föräldrar väl, så och edra anförvanter, de faderlösa och de fattiga, grannen, som är släkt, och grannen, som är oskyld." (4:40)

Inom Islam har man stor respekt för grannars ömsesidiga rättigheter och skyldigheter. Den Helige Profeten har sagt:

"Jibra'il (ängeln Gabriel) rådde mig att alltid vara frikostig mot grannar; så till den grad att jag till slut trodde att Allah ämnade foga även grannarna till en muslims arvingar."

Grannars rättigheter avser inte enbart muslimska grannar. Naturligtvis har en muslimsk granne ännu en rättighet över oss - i kraft av Islams broderskap; men vad grannars rättigheter som sådana beträffar är alla jämbördiga.

Profeten förklarade:

"Grannar är av tre slag: (1) den som har en rättighet gentemot dig;

(2) den som har två rättigheter gentemot dig; (3) den som har tre rättigheter gentemot dig.

Den granne som har tre rättigheter gentemot dig är den som också är muslim och dessutom släkting. Den granne som har två rättigheter gentemot dig är den som antingen är en icke-muslimsk släkting eller en obesläktad muslim. Den granne som har en rättighet mot dig är den som varken är muslim eller släkting. Dock kan även han göra anspråk på alla grannförhållandets rättigheter gentemot dig."

Här återger vi några fler traditioner som visar den islamiska kärleken till grannarna.

Den helige Profeten sade:

"Den man hör icke till mig som sover mätt och belåten medan hans granne går hungrig till sängs."

al-Imam Ali ibn al-Hussayn (f ö h) sade:

"Dessa är dina förpliktelser gentemot din granne: att skydda hans intressen i hans frånvaro, att visa honom respekt i hans närvaro; att bistå honom när han drabbats av någon orättvisa. Var ej angelägen att avslöja hans fel: om du händelsevis råkar få veta något ofördelaktigt om honom, dölj då detta för andra men sök samtidigt att avråda honom från osunda vanor om det finns en möjlighet att han skall lyssna till dig. Lämna honom aldrig ensam om någon olycka skett. Förlåt honom om han begått ett fel."

I korthet:

Lev med honom i ädel sämja grundad på den högsta moral kodexen: Islam.

Svensk översättning: Eva Sjöström

Utgiven av Association of Islamic unity in Sweden

Timmermansgatan 44, S-11649 Stockholm

Sättning Garmat Service AB, Sthlm 1989

ISBN 91 970649-8-x

tryck: Islamiska Kulturcentret i Norden 1989 STOCKHOLM